

Képes krónika

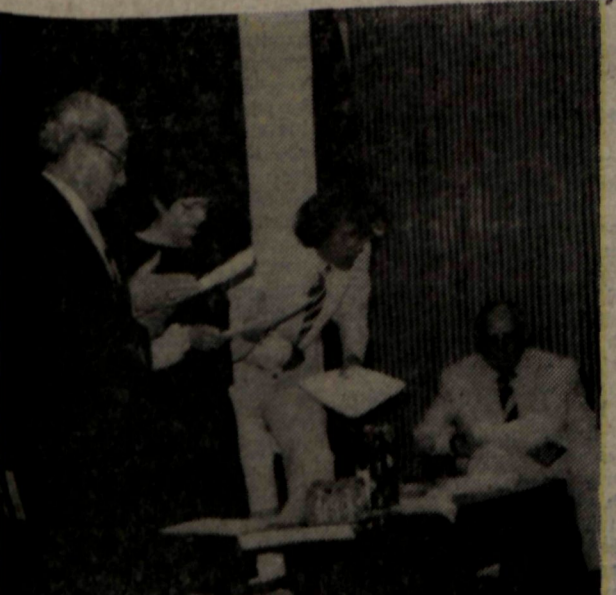
Kocsár Miklós a könyvtárban rendezett kórustalálkozón

Kézi könyvtár az ózdi új könyvtárban

A Miskolci Nemzeti Színház művészei író-olvasó találkozó

Kecskések is vendégek voltak a megyei könyvtárnak

A KÖNYVHÉT HÍREI

BORSOD MEGYE ÉS MISKOLC VÁROS KÖNYVHETI TAJÉKOZTATÓJA

A tartalomról:

Születésnap
köszöntő
(3. oldal)

Régi miskolci
könyvnapok
(5. oldal)

Borsod megye
könyvkiadása
(6. oldal)

Üzenet az Olvasónak...

Könyvhét közeledik: a könyv ünnepe. Fura, tisztázatlan viszonyban vagyok az ünnepekkel. Nem szeretem őket. Valahogy úgy érzem; az ember azok számára jelölt ki ünnepnapot, akiket hétköznapokon nem becsül meg eléggé. Ezért van ünnepnapja a nőknek, anyáknak, pedagógusoknak, költészetnek... s lehet a könyvnek. Mintha a társadalom kollektív lelkiismeretfurdalását próbálná jóvátenni a napnyi, hétnyi kampánnyal. Ömlesztve, egyszerre adni mindazt, amit hónapokon, éveken keresztül elmulasztott.

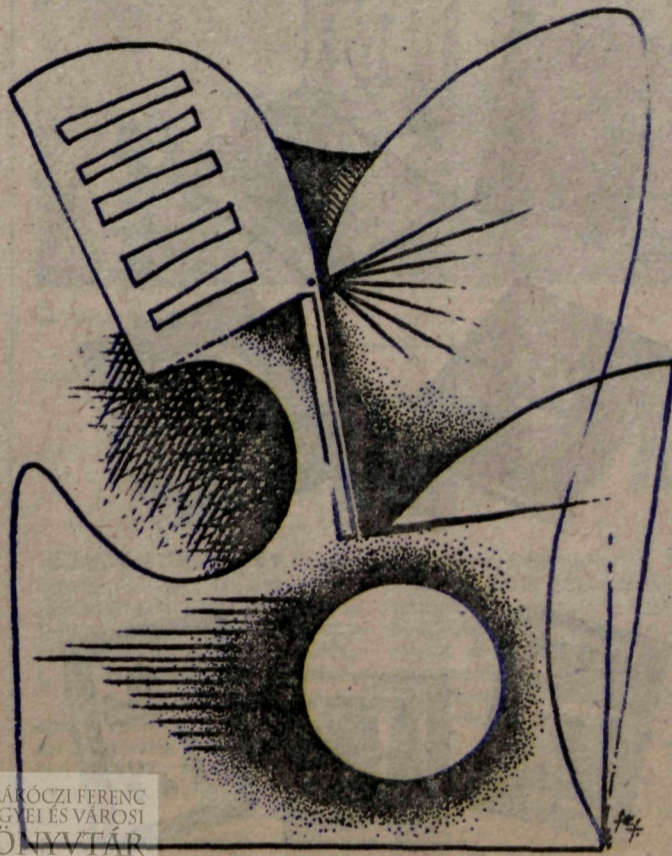
A győzedelmeseknek, a hatalmasoknak nincs ünnepnapjuk. Talán mert hétköznapjuk vetekednek az előbbieknél. Nem szeretem az évfordulókat sem: tíz-, húsz-, százéves születésnapok ünneplését — nem szeretem kampányországunkat, a fonák emlékeztetéseket: fölkap, azután elejt, eifelejt az újabb ünnepnapjainak jubileumig — eifelejt nő, anyát, könyvet, Petőfit, József Attilát, költészetet.

A megbecsülésre, a szeretetre naponta van szükségünk, amíg élünk. Jó volna, ha nem lenne hete a könyvnek — ha mind az ötvenkét hét az övé lenne. Ha megjelenő új könyvre nemcsak jeles dátumok irányítanak rá a figyelmet.

Hát ezért nem szeretem az ünnepeket. Mert nem a hétköznapok koronái — hanem pótlékok, kampányok, igyekezetek, amelyek el akarják feledtetni, fedni a nemtörődömséget.

Az én ünnepeim másfélék: nem kötődnek ennyire megadott, megszabott dátumokhoz — egyféle nonkonformizmus ez, belső tiltakozás a kampányok merev szabályosságára ellen.

Nekem a könyv ünnepe akkor és ott van, ahol rábukkanok arra a könyvre, amelyet nekem írtak — amelyet én is írhattam volna —, amelynek külön üzenete van a számomra.

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

ÜNNEPI * KÖNYVHÉT '89

Feledy Gyula grafikája

Ünnepekem már így antikváriumban, könyvesboltban, könyvtárban. Legutóbb éppen a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban — amikor a szép könyvek kiállításán felfedeztem Queneau Stílusgyakorlatok-ját. Hogy egyetlen történet kilencvenkilencféle variációjára — hallottam már, olvastam a kritikáját s kíváncsi voltam. Boldog lettem, amikor rátaláltam. Igaz; olvasójegy nem volt nálam, de „megszereztem”, egy kedves könyvtárosnő jóvoltából, aki kikölcsönözte nekem a még alig iktatott példányt a saját olvasójegyére. En így ünnepelem, hogy hazáig érve „felfaltam” Queneau könyvét. Olyan mohósággal és egyszersmind tartózkodó élvezettel, ahogyan csak az ilyenek tudnak magukhoz venni valamit.

A jó könyv szellemi kaland, kaland, szenvedélyes egymásratalálás, szerelem, szép randevú a nekünk egyetlenegyvel, a nekünk tetszővel. Mert egyéniségünk, stílusunk, érdeklődési körünk tévedhetetlenül kijelöli, hogy a könyvek rengetegéből melyik a nekünk rendeltetett. Queneau talán hidegen hagyta más, engem rabul ejtett. Ahogyan Szondi Lipót: Káin, a törvénytörő — Mózes, a törvényalkotó című könyve is.

Néhány évvel ezelőtt volt egy sokszoros évismétlés, bőven túlkoros támványom: ötödikes apróságok között egy vállas, megtermett cigányfiú, kész fiatalember. Amikor észrevettem vonzódásait a kalandos történetekhez, magam hordtam neki az indiános könyveket, s megengedtem (örültem neki!) hogy óra alatt, szünetben megállás nélkül olvas. A pad alatt a könyv köztéte a figyelmét. Elő-

vettem vele, s a padra tettem: megengedtem, tanuljon „fakultatívan” — ha az óra anyaga leköti a figyelmét, figyeljen arra, ha nem, akkor olvasson.

Ne hozzon senki szabályokat a tudomásomra, ismerem a szabályokat. Néha azért vannak, hogy megszűnjük őket. Alany, állítvány, azonos alakú és többjelentésű szavak mit mondanak annak, akit évek hosszú sora undorított el az iskolától? Bőrhárisnya visszahozhatja... nem az iskolához: az olvasáshoz. Ezért nem baj, ha először bármit olvas a gyerek, csak kapjon rá az olvasás jó ízére. Az öt nevelő felnőtt rafinált feladata aztán, hogy indirekt módon irányítsa az ízlését. Mert lehet! Az én gyerekeim sem készültek kivételes anyagból. Öt éves fiam esti meseként mostanában mégis A helység kapáncsát hallgatja (saját kérésére!) Igaz, ő azután nevet csak, amikor saját szavaimmal is lefestem neki a tempiómba zárt Fejenagy kétségbeesését... tízéves nővére azonban már a stílus szépségén mulat, neki már kifejtett érzeke van a nyelv humor élvezetére.

Köröttünk hevernek a kincsek, garmadával. Ha nem otthon — mert új könyvet egyre kevésbé engedhetünk meg magunknak — akkor a könyvtárban. Az a baj, hogy egyre kevesebben vállalkoznak efféle kincs keresésére, egyre kevesebben látják meg a könyvekben a pótolhatatlant.

Az olvasás határtalan: kapcsolatot létesít múlttal és jövővel, térben távolesó kultúrákkal. A másik emberrel. Hogy ne érezzük magunkat egyedül, hogy ne véljük gondolatainkat, érzéseinket, kérdéseinket, kételyeinket társ-

talannak. Mert nem vagyunk társtalanok. Mindannyian címzettjei vagyunk a könyvekbe rejtett emberi üzeneteknek.

Vonz a még ki nem nyitott, olvasatlan könyv, mint a lezárt levél. Engedjük hozzánk a könyveket!

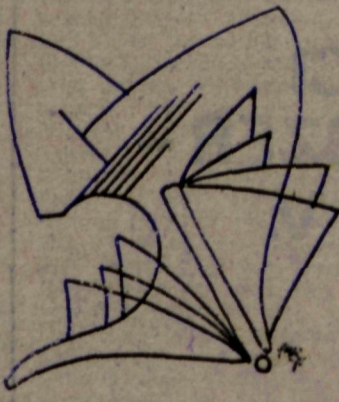
Lehet, hogy éppen a még olvasatlanban találok meg azt a fontosat amire egész életemben vártam. Ezért olvasok. S talán sikerül megírom azt a fontosat, amire mások várnak. Nem is nekem kellene mindezt elmondanom, kedves Olvasó — hiszen te, aki olvasol, már társam vagy a szellemi győnyörűségben. Üzenem azoknak kellene, akik lassan dilemmánkká teszik: könyv vagy kenyér? Üzenni, hogy mindkettő egyformán fontos, hogy az ellentétes kötőszót kapcsolatosnak kell felváltania... könyv és kenyér legyen mindennapi eledlünk.

Ez elsősorban rajtunk múlik. De a legnagyobb felelősség azoké, akiknek kötelessége erre a lehetőséget megteremteni. Új, korszerű humanizált társadalmat, amelyben van szabad időnk, amelyben olyan megbecsültsége van a főfoglalkozásnak, hogy az ember nem kényszerül pótló „gazdaságokban” eladni megmaradó munkaerejét, nem kényszerül önkiszákmányolásra.

A felelősség azoké is, akiknek kötelessége a kultúrát, az iskolákat olyanná tenni, hogy felnöve az ember ne csupán adóalannyá, ügyféllé, alattvalóvá, a létfenntartás rabszolgájává, a torzuljon; hogy legyen egyénisége, nemzeti tudata, legyen birtokosa honi s emberi kultúráknak.

Könyv és kultúra — noha ma még csupán lelkiismeretet nyugtató hetet kap ünnepül — kell, hogy mindennapi szükségletünk legyen. Másképpen se magyarok, se civilizáltak, se humanusok, se európaiak nem leszünk.

CSORBA PIROSKA

„Péché Antal” Miniatűrkönyv Gyűjtők Klubja

A '70-ES ÉVEKBEN alakult miskolci miniatűrkönyv gyűjtő klubok mára elszorvadtak. Az 1977. febr. 3-án 16 fővel megalakult Péché Antal Klub viszont fokozatosan erősödött, s ma az ország négy legaktívabb klubja közé tartozik. Kiadványait országhatárokon túl is számon tartják gyűjtők és szakemberek egyaránt.

A klub a Borsodi Szénbányák támogatásával kezdte működését, alapító tagjai is innen verbuválódtak. Ma a miskolciak mellett tagjai vannak Budapesten, Tataban, Székesfehérvárott, Pécsen, Sopronban, Zalaegerszezen és Debrecenben is. A tagság létszáma meghaladja a 100-at.

A klub működését, kiadványozási tevékenységét jelentősen segítette az egyesületekről szóló törvény, amely lehetővé tette az egyéni tagság mellett jogi tagság létesítését is.

A Borsodi Szénbányák évről évre megújuló támogatása mellett számottevő a jogi tagok anyagi hozzájárulása is: a Nehézipari Műszaki Egyetem, a Bányai Dolgozók Szakszervezete, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, az Országos Erdészeti Egyesület, a Mecseki Ércbányászati Vállalat, a Veszprémi Szénbányák, a Magyar Olajipari Múzeum, a Lenin Kohászati Művek, az Országos Érc- és Ásványbányák Vállalat, a Répcelaki Szénsavtermelő Vállalat, a Nagyaljádi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat, a Dorogi Szénbányák, a Kőolajkutató Vállalat, az Oroszlányi Szénbányák.

A klub tevékenysége világszerte is egyedül azzal, hogy a bányászati, kohászati és erdészeti történetének, haladó hagyományainak és mozgalmainak feldolgo-

1987-ben, a klub 10 éves évfordulóján kiadott bibliográfiájuk 28 kötetből adott számot. Kiadványaik színvonalának emelkedésére, hanem határainkon túl is jó hírnevet szerzett a klubnak. Erdéklődtek kiadványaik iránt az USA-ból, Japánból, a SZU-ból is többek között.

Janka Gyula szerint a klub két területen is úttörő munkát végzett a nemzetközi miniatűrkönyv kiadásban. Az egyik, hogy elsőként népszerűsítette kiadványaiban a bányászati, kohászati és pénzügytörténet ismeretét. A másik, hogy kiadványainak túlnyomó többségében alkalmazta a kiskönyvek bőr és műbőr kötéstechnikáját és alumínium, bronz, ezüst és réz plaketeket és fémdomborokat.

Két kiadványuk számít világszerte is ritkaságnak. Az egyik a 37×46 mm méretű, 1985-ben megjelent „Magyar Kristálytan” c. könyv, melyből 50 példány bőrkötésben ásványcsiszolatból készült plakettel jelent meg. A másik a 40×50 mm méretű ugyancsak 1985-ben megjelent „Nemzetközi alumínium konferenciák Magyarországon” c. kiadvány, amely bőr- és műbőrkötésben, alumínium és ezüst plakettel díszített kötésben, papír helyett alufóliára nyomódott.

A kiadványok bibliográfiájából szembetűnik az a kiadvány, amely következőleg törekszik a nagy múltú szakmák (bányászat, erdészet) ipartörténelmének, kulturális munkásságának bemutatására.

A KLUBOT 5 tagú vezetőség irányítja. Az eddig megjelent kiadványok sikerében komoly szerepe van Tóth Pál okleveles bányamérnöknek, a klub elnökének. U. S.

Régi Magyar Kódexek Magyar nyelvű szövegeimlékeink kiadásairól

Az 1942-ben Codices Hungarici címmel megindított sorozat egyes darabjainak közreadásához fűzött indokok és célok többször megváltoztak, többnyire — szerencsésen — bővültek. Eredetileg a nyelvemlékek hasonmásának a közzététele látszott a legfontosabb feladatnak, mivel a — napjainkban immár évszázados múltra visszatekintő — Nyelvemléktár a kor tudományos igényeinek nem tudott megfelelni. A későbbi kötetek — a sorozat IV. számától kezdve (Példák Könyve, Bp., 1960.) — már tartalmazták a kéziratok betűhű átiratát, valamint latin eredetijét is.

A sorozat indulásakor tehát elsődleges célként a tudományos igények kielégítését, ezen belül is főként a nyelvtudomány hangsúlyozott szolgáltatását tartották szem előtt; azonban hamarosan szembe kellett nézni középkori kéziratunk, e felbecsülhetetlen értékű kulturális kincseink állapotának feltartóztathatatlan romlásával, ami szinte középpontba állította a kezdetben csak másodlagosnak tűnő feladatot: az anyagmentést.

A sürgető igények kielégítése végett az utóbbi évek folyamán az ELTE Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárási Tanszéke a Magyar Nyelvtudományi Társaság közreműködésével egy kevesebb anyagi eszközt felhasználó, egyszerűbb szerényebb kivitelű — egységes elvek alapján szerkesztett — új sorozatban teszi közzé a 15–16. századi magyar nyelvű kódexeknek nehezen hozzáférhető hasonmásait.

A Régi Magyar Kódexek elnevezésű kiadványsorozat eddig megjelent öt kötete ennek megfelelően magában foglalja az adott kódex lapjainak hasonmásait, valamint jegyzetekkel ellátott, s bevezető tanulmánnyal kísért betűhű átiratát. A bevezető tanulmány tartalmazza a kézirat külalakjának és történetének leírását, utal az egykorú kódexek párhuzamos szövegeire, s — a lehetőségekhez képest — minél pontosabb adatokkal szolgál a latin megfelelőkre nézve is, végül közli a nyelvemlékre vonatkozó szakirodalmat.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a két sorozat kötetei nemcsak a szűkebb szakma kutatóinak érdeklődésére tarthatnak számot, hanem hasznosítan tudják őket a paleográfától távolabb eső tudományágak is. Általuk a nyelvészek, irodal-

omtörténészek, művészet-történészek, kodikológusok és általában a történészek egyaránt biztos alapot és segítséget kaphatnak magyar nyelvű kódexek feldolgozásához. Mindemellett e kiadványokat az általánosabb érdeklődésű közönség is figyelemmel forgathatja-olvashatja, hiszen a nyelvemlékszeret, nyelvemlékolvasás messze túlmutathat önmagán: szemléletformáló, történeti látásmódra nevelő, a dolgok tágabb összefüggéseit megvilágító eszköz és alkalom lehet.

Bármely régi kézirat kapcsán szinte magától adódnak a szövegeimlék keletkezésével, előkerülésével kapcsolatos kérdések: mikor, hol és milyen célból készült, mióta ismerjük, hogyan találták meg. Nyelvemlékeink előkerülési körülményeinek tisztázása azonban más irányú tapasztalatokhoz is vezet, melyek közül talán a legfontosabb kérdés formájában vehető fel: mi képvisel az, ami ránk maradt? Mennyiben beszélhetünk szöveg-alkotásokról — mennyiben illeszkednek ezek bele egy szélesebb körű írott vagy szóbeli hagyományba? A nyomdornyelvű könyvnyomtatás ismeretében föltehetően jóval több szövegeimlék készíthetett, mint amennyiről tudunk, amennyi korunkig fennmaradt. Jellező arra vall, hogy hétköznapi szükségleteket elégített ki, vagyis gyakorlati rendeltetésű volt; terjesztésük módja pedig jó ideig a másolás. Nem meglepő eset tehát, hogy egy-egy ránk maradt szöveg gyakran már a másolatok másolata — kódexünk kapcsán ez határozottan bizonyítható —, s ez egyben azt is jelenti, hogy egy véletlenül fennmaradt emlék valószínűleg egy másolat a sok közül.

Kódexünk közreadásakor rendkívül lényeges szempontként merült fel az emlékek egyedi, különleges sorsának megvilágítása, hiszen a nyelvemlék-életrajzok ismerete révén a múlt élet-szerűvé, sőt élményszerűvé válhat.

Végül — a jelen helyi szemlélve — talán a helyi szövegolvasás és értelmezés fontosságára hívnam fel a figyelmet. Nyelvemlékeink tanulmányozása, szövegeinek értelmezése igen hasznos eszköz lehet ahhoz, hogy kialakuljon egy olyan olvasói magatartás, amely számol a nyelv és a nyelvi tudat változékonyágával, amely nemcsak arra figyel fel, amit egy szövegből nem ért, hanem tudja azt is, hogy mai nyelvérzék alapján sok mindent önkéntelenül félre-ért.

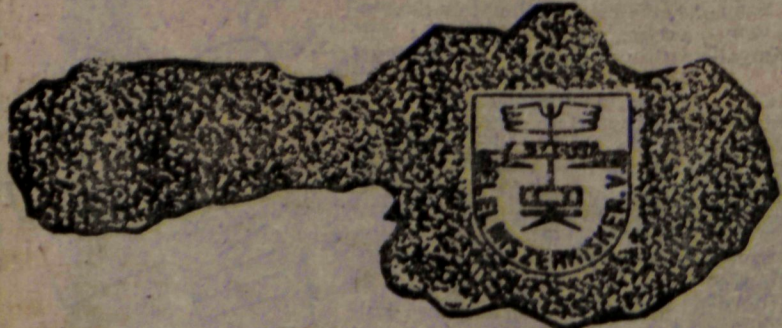
Dr. Kovács Zsuzsa,
a Megyei Könyvtár munkatársa

MISKOLCÉRT ÉS MISKOLC VENDÉGEIÉRT VAGYUNK !

Az alapvetőktől a különleges minőségű
élelmiszerekig állunk kínálatunkkal

- A SZÉCHENYI UTCAI PÁTRIA,
- A MARX-TÉRI BÜKK és
- A TAPOLCAI 919. sz. ABC ÁRUHÁZAKBAN

a lakosság, a kirándulók és a turisták
rendelkezésére.

MISKOLCI
ÉLELMISZER -
KISKER. V.

Könyvnap i újdonságok

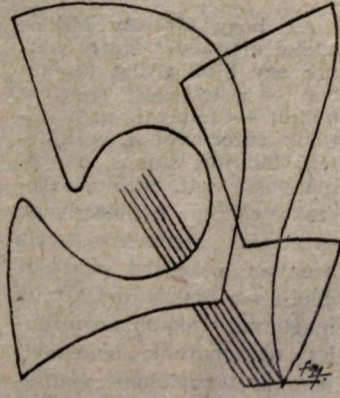
KÖTELES Pál (1927)
Hotel Kárpátia: Regény /
(Köteles Pál. — Bp.: Magvető,
1989.

1944 őszén egy Bihar megyei községben Gyántán a regénybeli „Egyházason” a náciakkal szembe forduló román hadsereg egyik százada iszonyatos vértüdőt rendezett, válogatás nélkül lemészárolták a falu lakosságából negyvenegy embert. Azazhogy negyvenet, mert az egyik kiszemelt áldozat a véletlen folytán túlélte a tömeggyilkosságot. A regény első lapjain már a helyszínen inkognitóban nyomozó ügyéssel és vizsgálóbíróval ismerkedhetünk meg, akik szóra akarják bírni az egyetlen túlélőt. Mihamar rá kell döbbedniük, hogy a tömeggyilkosság lélekben noltta nyomorította a többieket is, a néma közösség ellenállásá-

ba ütköznek. A véletlen azonban új lendületet ad a nyomozásnak, a felelősökhöz vezető szálak az eldugott helyen lévő szállodához — az ideiglenesen hadikórházként szolgáló — Hotel Kárpátia-ba vezetnek. Itt folytatják az időközben csaknem magánakcióvá váló kutatásaikat, hogy lépésről lépésre visszapergessék az események film-szalagját. A regény szövege — értékeit is tekintve — összeadó kettőséget mutat; nagy szerepe van a leíró-értelmező narrációnak, s talán még nagyobb a drámai feszültséget indukáló dialógusoknak. Így e hagyományos értelemben vett nagyregénynek semmi köze sincs a konjunkturális Erdély-tematikához, valószínűleg, a megjelenítés esztétikai igényessége folytán kortárs prózánk rangos teljesítménye.

Születésnapra köszöntő

DR. DEÁK GÁBOR Besztercén született 1919-ben. A család hamarosan Türkevére települt, itt élték egy évtizeden át. Elemi iskolai tanulmányainak kezdete még Türkevéhez fűződik, de az 1929–30-as tanévben már a miskolci Református Főgimnázium diákja. Hosszú, mozgalmos életútjának ezután számos helyszíne adódott, előbb a tanulmányok, majd a munka következtében, volt a kolozvári Református Teológia diákja, de a debreceni Tudományegyetem Hittudományi Karának hallgatója is. Lelkészként dolgozott Szabolcs megyében, katonai szolgálót Pécsett, Esztergomban teljesített. A megyéhez kapcsolódó sok évtizedes pályája igazából ott kezdődött, amikor 1946-ban Miskolcon megalakult a Szabadművelődési Felügyelőség, melynek vezetője Gaál György, titkára pedig Deák Gábor lett. Az itt folyó munka sokrétű, szerteágazó volt, amelyet azonban egy meghatározó, közös szál egybefűzött, a falvak kulturális felemelkedéséért folytatott önzetlen, áldozatkész munka. Felsorolni is nehéz lenne, mi minden történt 1946-tól 49-ig, a szabadművelődés tömegmozgalommá szélesedésének időszakában a megyében. Megszervezték a népfőiskolákat Ozdon, Mezőcsátán és Sajókazán. Az ózdi és mezőcsáti elsősorban társadalmatudományi, politikai és gazdasági ismereteket közvetített, míg Sajókázára a Radván-szky kastélyba a tahitótfalu-i Evangélikus Népfőiskola költözött át. Hallgatói érdeklődő falusi lányok, asszonyok voltak, sokuk a polgári iskola elvégzése után ismerkedett itt a mezőgazdasági, háztartási, családi nevelési tudnivalókkal, az általános műveltséggel. A mezőgazdasági ismereteket terjesztő Aranykálászós tanfolyamok, a felnőtteknek szervezett frás-olvasás tanítási előadói a város és a megye szellemi életének legjobbjai, tudós tanárok, jeles helyi szakemberek voltak. Köztük találjuk

Kovács Albertet, Lőrinczy Bélát, Csorba Zoltánt és sok más.

A SZÍNHÁZI tájékoztatók szervezése ugyancsak a szabadművelődés tevékenységi körébe tartozott. A kultúra terjesztés eme hőskorának egyik „töszereplője” az aggregátorral működtetett vándormozigép faluról falura járt, jobbra hét végeken egy-egy iskolában az istentiszteletek céljaira is szolgáló összenyitható tanteremben filmvetítéssel egybekötött természet-tudományos, egészségügyi, vagy művészeti előadásokra került sor. S a falusi lakosság mindig zsúfolásig megtöltötte a termet. Deák Gábor emlékei erről az időszakról ma is példátértékek lehetnek. Gyakran megesett, hogy megfelelő közlekedés híján per pedes apostolorum, azaz galog rőt-ták a megye útjait 70 fillér kilométerpénz ellenében. Ózdról Tardonáig, onnan Szentléleken keresztül, a hegyeken át Miskolcra, esőzattva, izzadva, vagy fásva. Az már ünnepnek számított, amikor az ózdi apátúr és a járási párttitkár társaságában szekéren utaztak a szabadművelődés munkáit a járás falvaiba, Susára, Uraiba, és más községekre vilanygyűjtási ünnepségekre. Ennek a korszaknak a történései jó alapot szolgáltatnak Deák Gábornak a későbbi könyvtári munkához. Az 1945 utáni könyvtár-

ügynek első, ám annál hatékonyabb lépései közé számítható a szabadművelődési vándorkönyvtárak úrbocsátása. Egy-egy ládányi „könyvtár”: 100-150 mű a világirodalom klasszikusait, a szovjet, orosz irodalmat, a francia realistákat reprezentálta, de törzsanyagának számítottak a magyar népi írők is. A legtöbbet, legszívesebben olvasott szerzők ez idő tájt Móra Ferenc, Móróc Zsigmond, Tersánsv Józsi Jenő voltak. Az olvasnivaló településről településre költözött, mindennél szívesen fogadták, kézzel kézre adták. A járási szabadművelődési felügyelőségek éves jelentései e kis könyvtárak rendkívüli olvasottságáról árulkodnak. 1965-ben Deák Gábor munkássága már nemcsak áttételesen kötődött a könyvtárügyhöz, a megyei könyvtár igazgatói helyettese lett. Ennek az időszaknak kiemelkedő mozzanata volt a mocsolási kísérlet arra, hogyan lehet a könyvtár, mint népművelési intézmény köré tömöríteni a vidék kulturájának ápolását, fejlesztését.

A falusi könyvtárakban zajló kulturális események a helyi hagyományok őrzését, a népi kultúra ápolását szolgálták, de mindannyiszor fontos szerep jutott a könyvnek is. Deák Gábornak hamarosan visszavonulta a pedagógus pályára. A miskolci Berzeviczy Gergely Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskola igazgatójaként vonult nyugdíjállományba. Emlékeit, életútját, idézve nem szültünk fél évszázados gazdag tudományos munkásságáról, pedagógiai tevékenységéről, a gógiai pályafutásáról (Miskolc-Egyetemváros, változatlanul ezekről részletesen olvasható a Borsodi Művelődési, márciusi számában.)

BORSODI MEGYE könyvtárügyéhez sok-sok szállal kötődő életútját, a megye kulturális múltjának egy értékes darabját azzal a céllal idéztük fel, hogy köszöntjük őt 70. születésnapja alkalmából.

Dr. Környey Lászlóné

Körustalálkozó...

A megyei könyvtárban

Újhold-évkönyv

ÚJHOLD-ÉVKÖNYV szerkesztő Lengyel Balázs: szerkesztőtársak Lakatos István, Nemes Nagy Ágnes; főmunkatárs Balassa Péter. — 1989, 1. — Bp.: Magvető, 1989. Jóllehet az utóbbi időben egyre több és több versenytársa jelenik meg az immáron hetedik kötetéhez érkező Újhold-évkönyvnek, a kötet minőségét megőrző, változatlanul magas színvonalat megőrzésére mindenkori — ezúttal is — irodalmi-szemleli szenciació. Mostanra már igen jelentős és láthatólag állandó szerzői törzsgárdája van. E kötetben is olvashatunk kitűnő verseket Csorba Győzőtől (Férfi-körtem, Akarom, Fényképek a falon), remek prózát Nádás Pétertől (December),

„madaras-költeményt” Tancsics Dezsőtől (Egy madarra: trilogia), novellát Mészöly Miklóstól (Oh, che bello notte). A szerkesztőknek csak a színvonalra ügyelők, ritka nyitottsággal bizonyítja, hogy e szerzők mellett, velük együtt szerepelnek Csoóri Sándor költeményei, Tóth Bálint versei, mások, a köznevelésben az Újhold irányzatát messzinek tűnő alkotók darabjai. A kötetben szépen megférnek egymással Szabó Magda régies ízű dolgai, Kurella Endre posztmodern szövegei, Bertók László hagyományban fogant, vereless klasszicitása. Márton László többszörösen idézőjeles, intarziás művével. Igen jelentős a tanulmányok kínálata is: Vargha Balázs Csoko-

nai biográfiájának egyik fordulópontját tárgyaló filológusi értekezés eppúgy szerepel a skálán, mint Somlyó György Karinthy-verselemzése, Pór Judit esszéje Brodskijról, Keresztury Dezső válasza egy körkérdésre, vagy Fenyő István irodalom-és eszmetörténeti dolgozata. A dokumentum-rovat sem soványka. Olyan alapvető fontosságú, önmagukban is kiváló, forrásértékű miatti pedig alig túlbecsülhető munkák találhatók köztük, mint Lengyel József börtönből írt levelei, Polcz Alaine-nak Basch Lorándról írott műve, Staar Gyula interjúja Bay Zoltánnal, vagy egy volt szovjetunióbéli hadifogoly, Rozsás János Memorandum-

HA A KÖNYVEKNEK lelkük van, miért ne lehetnének orvosok is, erre gondoltam, amikor Blizsókó Bélával és feleségével megkezdjük a beszélgetést. Nem tudom, van-e rajtuk kívül az országban olyan házaspár, akiknek közös szenvedélya a könyvek gyógyítása, de az bizonyos, hogy Miskolcon rajtuk kívül nincs ilyen házaspár. Talán ez hozta össze őket?

— Talán igen — mondta a feleség. — Bár én egy évvel később, 1968-ban kezdtem el a szakmát a megyei könyvtárban, de végül is ott találkoztunk össze.

— En 1971-ben kerültem a megyei könyvtárba — folytatja a férj. De a szabadságom után rövid ideig dolgoztam a Boy-szolgálatnál is. Nekem a tanító mestertem a megyei kórház nyomdájában Lovász János volt, akitől nagyon sokat tanultam. A megyei könyvtárban, amely akkor még a mai Akadémiai Bizottság épületében volt a Szabadság téren, mindketten Magyarországi Gyulánál kezelt dolgoztunk. Ezek voltak a nagyon fontos tanulmányaim.

A feleség, Besenyi Ágnes közben 1971-ben beiratkozott a nyomdaipari szakiskolába, ahol 1975-ben fejezte be a tanulmányait. 1976-ban esküdtek meg, és a férj 1979-ben váltotta ki az ipart. Mit várt tőle? — Nagyon sokat vártam, de az első időszakban bizony igen nehezen indult minden. Nagyon kevés volt a megrendelés és könyvtelen voltam elindulni kilincsélni, hogy munkát szerezsek. Ak-

kor még három, de nem sokkal később már tíz könyvkötő tevékenykedett Miskolcon, megrendelés pedig alig volt. Ebből a tízből sokan „elvérezték”, most jelenleg öt-en vagyunk, ennyien tartottunk ki.

Ma nagyrészt a könyvtáraknak, a Herman Ottó Múzeumnak, a megyei könyvtárnak, a Nyiregyházi Levéltárnak, a Lévai Könyvtárnak és más intézményeknek dolgozunk. A magánmegrendelés nagyon kevés, szinte elenyésző, és ezt nagyon fájó látjuk. De nincs fizetőképes lakossági kereslet, és ez részben a kulturális rétegek hiányára, részben az alacsony jövedelmekre vezethető vissza. Ha van ilyen, úgy tűnik, Borsodban és Miskolcon alacsony a könyvkultúra.

Hiszen gondoljuk el, ki tudná azt megfizetni, hogy a könyv-ortosa több száz órát töltsön el egy különleges darab felújításával. Mert valóban van ilyen. Most például a férj egy olyan ósvonatványon dolgozik (fontosabban azon is dolgozik) amelyet valamikor az 1600-as évek elején nyomtattak. Az azóta eltelt időben a háborúk és egyéb események miatt a könyv

olyan helyen volt, ahol olyan károsodást szenvedett, hogy a bőr fedőlapja oszlásnak indult, piszkos, penészes, rozsdás lett és ki tudja megmondani, milyen károsodást szenvedtek a lapok. Nos, ezt, és ilyen sérült könyveket is újjávarázsolnak, gyógyítgatnak.

Egy kívülről szinte el sem tudja képzelni, hogy mennyire újászülehetnek ezek a könyvek — teszi hozzá a feleség. Majd képeket mutatnak a korábban helyrehozott könyvek-ről. Valóban lenyűgöző látvány az az érték, amit kihozhatnak egy-egy könyvrongyból. — Ha az ember ránéz, már meg is tudja mondani, hogy milyen vegyszerekkel kezelni, hogyan, mit kell csinálni, hogy ne csak megóvjuk, hanem feljavítsuk az állapotát — mondja a feleség. — Az már nyilvánvaló előttem is, hogy ezt a munkát egy átlagos szakképzettségű könyvkötő nem képes megcsinálni. Itt nem csak a könyv szeretetéről van szó, hanem olyan magasabb fokú szakismeret elsajátításáról, amihez nagyon sok idő, elhivatottság és szorgalom kell. — Hát igen, mondják szerényen. Valóban, az anyagismerettől kezdve olyan

ismeretekre, amivel csak az ilyen munkák során találkozhat az ember. És sorolják, nem is győzőm leírni, mi mindent kell csinálni, hogy egy ilyen nagy értékű könyv elkészüljön. Például: mosás, vegytisztítás, majd a felvarrás, külön a gerinc elkészítése, a bőrfelhúzás, ki-dolgozás, beütés, aranyozás, hogy csak a jellegzetesebbeket említsük. És hát előfordul, hogy egyetlen szép könyvről ez a munka 200–300 órát is igénybe vesz. Ez nyilván azt jelenti, hogy mi magánosok bizony lemondhatunk egy ilyen nagy-értékű könyv megjavításáról. Ezt a munkát sem mi, sem a múzeumok valójában nem tudják megfizetni.

TERMÉSZETESEN az 6 munkájuk sem ennyiből áll. Nemcsak az ilyen extrém, különleges feladatokat kell elvégezniük, hanem mondjuk egy friss diploma bekötését, vagy egy könyvtári könyv, egy arvonvalósított, ámde értékesebb, ki nem selejtehető darab felújítását is. Vagy éppen legyőzőkönyvnek, illetve más ok-iratok bekötését kell meg-csinálniuk.

— Most már állandóan visszatérő megrendelünk vannak — mondja a férj. — Bár hozzá kell tennem, ebből a munkából így sem lehet megélni, azaz én most lényegében másodállásban csinálom a könyvrestaurációt. Van egy főállásom is a Borsodtávhőnél. Kazánfűtőként dolgozom, 12–24 órázom, így van időm erre a munkára.

— Hát igen, tudja meg a feleség gyakorlatiasan. Nem látjuk megoldottnak a helyzetünket, de a szakmát sem. Mi például Miskolcon, a Kassai utcában egy 20 négyzetméter alapterületű helyiséget bérelünk. Most emelték fel a bérleti díjat 100 százalékkal, így 1000 forintot fizetünk csak a helyiségért havonta. Ez rossz helyen is van, nem igazán alkalmas, de a belvárosban 200–300 ezer forint lenne egy megfelelő bérelteltség. Ennyi pénzért pedig ebből a szakmából képtelenség ki-termelni, így esély sincs arra, hogy előbbre lehessen lépni.

Gondok vannak az anyag-ellátással is. Bármennyire furcsa, egy ilyen nagyvár-osban mint Miskolc, nincs olyan üzem, ahol a munká-hoz szükséges alapanyag-

kat meg lehetne vásárolni. Van olyan alapanyag, amiért például Győrbe kell el-utazni, a Graboplaszthoz. De általában Budapestre kell menni szinte mindenért. Ez idő, pénz, fáradság.

Pesszimisták a jövőt illetően? — Nem, tiltakoznak szinte egyszerre. Bizakodunk. Ebben az évben is újra jelentkeztünk az egyik régebbi megrendelőnk, a Nyíregyházi Levéltár. 3–4 éve nem dolgoztunk nekik. Aztán hallottuk, hogy a jövőben lehet majd külföldre is dolgozni. Egerben hangzott el, hogy kapcsolat létesült Olaszországgal, miszerint munka és tanulási kapcsolat is kialakítható. Nekünk úgy tűnik, hogy ebben a szakmában más városokban még az országban belül is előbbre tartanak. Miskolc sajnos az a hely, ahol le-vagyunk maradva.

Majd megtudom, hogy Blizsókó Béla megvei összekötőként képviselte a szak-mát, mint megbízott és mint az egyetlen olyan személy a szakmában Miskolcon, akinek 1990-ban megadták a Kisipari Kézműves címet. Ezt a büszke címet három vízesámmunkája alapján nverte el, és ez az anyag az országos vándorkiállítás részét képviseli.

NINCS KÉT EGYFORMA könyv csezenek vissza be-nem a szavak, mintán elbú-észom tőlük. Erzsébet szavakat alig kifejezhető ad-adás és szeretet kell ehhez a munkához. Csak tisztelni és csodálni lehet őket, akár az embert, gyógyító orvosokat.

Hajdu Gábor

Könyvek orvosai

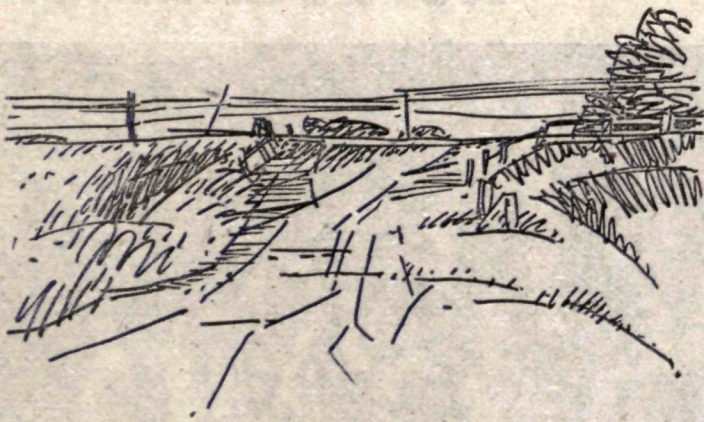
„Nemzetünk igazi Prometheusa”

Rát Mátyás

A MISKOLCI Lévy József Könyvtár folyóiratai közül a legbecsebb az első magyar nyelvű újság néhány kötete. Talán nem érdektelen ma felidézni a MAGYAR HIRMONDÓ-t és írójászerkesztőjét Rát Mátyást — hiszen naponta jelennek meg új és új folyóiratok, újságok. A mai periodika-dömpingben el se tudjuk már képzelni, milyen lehetett az élet napisajtó nélkül. Pedig a 16. század közepéig Európában nem volt rendszeres, igazi, mai értelemben vett újság. A legelső hírlap 1566-ban jelent meg „Gazetta” címen. (A gazetta a velenceiek aprópénze volt, s ennyibe került egy napilap példány is, innen ered az újság neve). Ettől kezdve gyorsan terjedt az újságkiadás Európáig, de még latin nyelven. A nemzeti nyelvű hírlapírás csak később alakult ki, országonként más-más időben. Magyarországon 1780-ban jelentette meg először Rát Mátyás a Magyar Hirmondót — hetente kétszer a következő megmondolásból:

„Nincsen már Európában egy országos Nemzet is, aki a maga Hazájában történő változások, a világnak viszonyosságai, az elmés embereknek hasznos vagy furcsa találmányai, a Tudósoknak munkáik s több a féle emlékeztető dolgok felől szóló híreket, naponként, hetenként avagy hónaponként az ő saját nyelvén nyomtatott írásokban, tanúság és mulatság kedvéért ne olvasná... Csak az egy Magyar Nemzet volt még eddig, sok egyéb fogyatkozások mellett ezen igen hasznos szerzemények híjával. Mely hiányosság... kárára és szégyenére válik az Hazának... úgy élünk, mint féreg a dióban, azt sem tudván, ami körülöttünk történik.”

Rát Mátyásnak — ennek a vállalkozó szellemű ifjúnak — neve ma már sokak számára ismeretlen. Győrben született, evangélikus családban, édesapja mészáros volt. Az ifjú bejárta a felvidéki evangélikus iskolákat, majd Göttingenben elvégezte a teológiát. Hazatérve rövid ideig Pozsonyban tanárkodott, majd részt kérvén a hazai nemzeti felvilágosodás szellemében kialakuló

ló kulturális életből megindította a Magyar Hirmondót. Szerkesztőség, újságírógárda, korrektor nem volt. Ő írta, szerkesztette, válogatta a híreket külföldi újságokból fordítva és barátaitól kapott levelek alapján. A kiadó-nyomdász Patzkó Ferenc Ágoston volt, aki igen szerény fizetséget nyújtott az újságírást.

RÁT ÜGYSZERETETE. hazafiassága, magyarságtudata, felvilágosult, gondolkodásmódja minden „Leveléből” kitűnik. Am mindezek kevések bizonyultak a hatalmas feladat maradéktalan elvégzéséhez. Tudjuk, még nem volt elfogadott irodalmi nyelvünk. Rát sokszor kényszerült maga választani a nyelvjavítások adta lehetőségek közül, sőt magacsínálta szavakat is le kellett írnia, s főként ez utóbbiak nem mindig arattak osztatlan sikert. Sok bírálát érte, s azok hangnemt nem könnyen viselte el. Mindössze három évig írta az újságot, s mikor II. József 1781-ben meghozta rendeletét a „Vallásbéli Tűrhetőség”-ről (azaz Tűrelmi rendelet), elfogadta a győri evangélikusok meghívását és lelkész-ként működött további életében. Péczelihez szóló egyik levelében meg is írta, hogy ő mindig is pap akart lenni de „Nem volt mindjárt nyilván, hogy papnak bé léphessek — ez időt hasztalanul tölteni nem akartam — így lévék kénytelen azon szokatlan pályát kezdeni”. Elhatározását bizonyára megkönnyítette hogy sem anyagi sem erkölcsi megbecsülést nem érzett nehéz úttörő munkájáért. Am lelkesként is tovább művelte a világi tudományokat is, aktív leve-

lezést tartott fenn felvilágosult íróival, tudósaival, gondolkodóival. Élete végéig szívügye maradt a nemzeti nyelv és irodalom megteremtése, a nemzeti gazdasági és kereskedelmi élet fellendülése.

Sok kortársa közül Kazinczy Ferenc is nagyra becsülte, életrajzát is megírta. Kazinczy volt az, aki a Pállyam emlékezetében így jellemezte Rát Mátyást:

„... hálátlan volna a maradék, ha feledhetné, hogy nemzetünknek nem más vala, mint ő igazi Prometheusa.” (Bp. 1879. 52. p.)

A Magyar Hirmondóban aránylag rendszeresen jelent meg hír Borsod megyével vagy éppen Miskolccal kapcsolatosan. Nem véletlenül, hiszen egyik fontos, barátai levelezőtársa Benkő Sámuel — Borsod vármegye főorvosa Miskolc monográfusa — volt. Néhány 200 évvel ezelőtti hír hadd álljon most itt az érdekesség kedvéért.

Mindenek felett nagyon érte ezen szerencsétlenségét (t. i. tűzvész) a miskolci városközpontot megragadó kat kinnél a múlt hónapban, azaz 25 dik napján dél előtt, és így fényes nappal, de nagy szél fúvása közben, nem csak ház száznál több számmal, hanem ember is 30-nál több megégett”. (1781. 44. levél. 360. oldal.)

Más hír ugyanebből az évből:

„Úgy hallani, hogy most sok helyeken, nevezetesen amelyeket hasonló károknak megátlása iránt figyelmetesebbé tett magok szörnyű tapasztalása, mint p. o. Miskolcon, Hábánok

módjára kezdik a házokat fedni.” (1781. 53. levél 423 — 424. oldal.)

A nagy miskolci tűzvészén kívül felhívja a figyelmet Benkő Sámuel új könyvének — a Topographia oppidi Miskolcz historico-medica megjelenésére, s ugyancsak Benkő Sámuelről közöl egy levelet, amelyben az orvos beszámol a nikotin idegbenítő hatásáról tett felfedezéséről. A Magyar Hirmondó „rovatai” teljes egészében és részletesen tudótitanak az 1780-as évek világ- és hazai eseményeiről, nevezetesen a politika, gazdasági élet, tudományos felfedezések, a könyvkiadás és a közállapotok területén történt nevezetesen a változásokról. Rát beszámol Mária Terézia haláláról, II. József trónralépéséről, az amerikai függetlenségi háború eseményeiről, a londoni protestánsok tüntetéséről, a porsországi parasztlázadásról, II. Katalin cárnő rendelkezéseiről, az orosz tengeri kereskedelem fellendítésének érdekében, a budai egyetem megnyitásáról, az egri csillagvizsgáló felépítéséről, Kempelen legújabb találmányáról — a sakkzó gépről, Cook kapitány haláláról a Hawai-szigeteken, a könyvkereskedés siralmas állapotáról, a „legmodernebb úttöréstől — t. i.” köveses föld és fűvény terítettetik s ... az útfélen gyümölcs-termő s egyéb hasznos fák ültetették.”

Nemkülönbön fontosak és érdekesek Rát személyes megjegyzései a fordítások hasznosságáról, a himlőoltás elterjesztéséről, a természetes gyógyvizek hasznosításáról, a csecsemők szoptatásának fontosságáról, de rendszeresen közöl híreket a tolelőkről is. Szinte mindegyikről is. Szinte mindegyikről is. Szinte mindegyikről is.

RÁT MÁTYÁSNAK sikerült olyan ösvényre találnia az újságírásban, amelyet azóta is követnek napilapjaink. Hozzá képest gyökereken újat mai újságjaink sem mutatnak talán az egy sportrovatot kivéve, hiszen még az apróhirdetés őseit is megtalálhatjuk nála.

Most, a könyv ünnepén, a magyar irodalom ünnepén — talán az újságírás e nagy alakjára is illendő emlékeznünk.

Dr. Kis Józsefné

Mészöly Miklósról

Sorok egy bibliográfia ürügyén

Az, hogy Mészöly Miklós eddigi életművét megpróbáltuk egy bibliográfia keretében — a teljesség kísértése nélkül — feltárni, nem köztudott évfordulóhoz. A kötelező főhajtás sajnos, hagyományossá tett erkölcsi erőszaktételétől képlékenyebb készletés eredménye. Ha azonban a szilárd pont iogikájában mégis megkötjük magunkat, inkább korfordulót mondhatunk, amennyiben egy társadalom megtisztuló, mely lélegetvételét ilyenformán fogalmasíthatnánk. Az átformáló emberierkölcsei kinyújtózkodás 80-as évek végi történetét kelene számbavennünk ha a Mészölyvel foglalkozás „időszerűségét” szükséges lenne egyáltalán bizonyítani. Művének vitathatatlan értékei a megcsontosodott téveszmék bénító ereje múltán most akadálytalanabbul, szélesebb körben válhatnák feldolgozhatóvá — az olvasói szemlélet elemeiben már tapasztalható nyitódásának és a perzekutor esztétikai kontroll mind szűkebb területre szorulásának kettős biztosítéka révén.

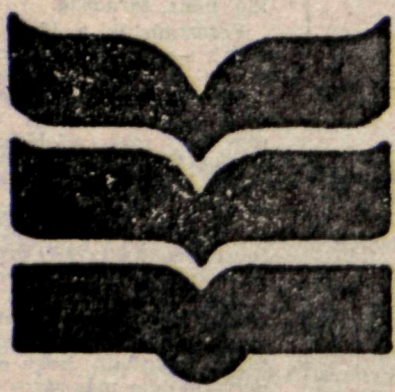
Miben áll Mészöly Miklós „időszerűsége”, mire irányul művészetének beigazolódtott igazságszede? Megkészt befogadásának háttere historikuma az elmúlt negyven év közviszonyait vetítj elénk. Volt idő, mikor hiányával volt jelen az elkomoruló köz tudatában. Volt idő, hogy jelentős regényét hamarabb nyílt módja Párizsban kiadni, mint ideháza. Voltak, akik az egzisztencializmus hazánkban igencsak megkésérített. Irói halálnemét ráutalva igyekeztek elparentálni őt. A kritika pártos szubjektivitásának csődjét jelzik azok az írások, melyek ilyen alapállásból írói irányvételének érvényességét vonták kétségbe.

Mészöly Miklós többnyire nem vitázott — írásaiban rögzítette létének hitének határpontjait. Munkáját a tisztánlátás igénye és igényessége szervezi és „könyörtelen” műgondra szorítja. Klasszikussá erősödött példázataiban napjainkig mutató hatállyal fejezi ki az emberélet sérülékenységét, a védtelenség, kiszolgáltatottság félelmét, esetleg káromló dühét, vagy akár a kegyetlenség természetrajzát. Hőseinek jellemfejlődése talán a teljesítmény sorsrontó igazságától az eszmék keresztülzében vergődő elme szabadságképrázatán át a keserűséget életformává erőltető történelem hamis emberségének vállalásáig ível. Talán — mondhatjuk mivel ugyanilyen sok talán torzítja közelmúltunk történelmét is, mindeddig be nem látva, hogy ha a megmaradásról van szó, a távlat, a rálátás hiányáról idétlenség beszélni. Talán — mondhatjuk, egy igen éles látású íróról beszélve, aki a találok lelki természetét születésükkel szinkronban leplezte le.

Valahol már leírták: ma mindenki a damaszkuszi úton tolong. Az értékek kapkodó jég aló mentése új aranykort teremthet arra érdemesnek, érdemtelennek. Mészöly Miklósnak is ez a létkör hozta meg végre a szakma hivatalos elismerését. Nála ez az érdem bizonyossága. Köszöntsük mi is hát e korforduló alkalmából az író, az embert.

Jenei László
a Megyei Könyvtár munkatársa

(Mészöly Miklóssal találkozhattok olvasói június 5-én, hétfőn, 16 órakor, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban.)

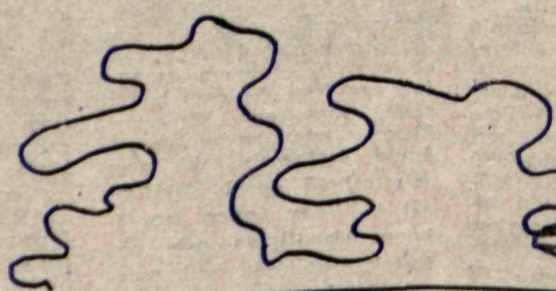
A Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat könyvajánlata

Ezúttal egy olyan kiadványra hívjuk fel szíves figyelmét, amely Borsod-Abaúj-Zemplén megye műemlékeivel ismerteti meg az olvasót.

A 170 felvétellel illusztrált albumot színvonalas kivitele alkalmassá teszi ajándékozásra. Idegennyelvű összefoglalót is tartalmaz, így külföldi partnereiket is megismertethetik műemlékekben gazdag megyénkkel.

A Műemlékek Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

című könyv
megvásárolható
könyvesboltjainkban

Borsod megye könyvkiadása

NAPJAINKBAN — a gazdaság és kultúra más ágazataihoz hasonlóan — a könyvkiadás is a gyökeres átalakulások időszakát éri. Miközben a nagy, központi állami könyvkiadó vállalatok nem kis nehézségekkel küzdenek a kiadványaik száma érezhetően megcsappant, addig gombamódrá szaporodnak a különféle képpen szerveződött kisebb-nagyobb kiadók s a magánkiadásban megjelenő könyv mindennapos dologgá vált.

Megyénkben évek óta vajdúdik egy olyan kiadvállalat létesítése, amely első sorban az északkelet-magyarországi olvasótáborra alapozódna. Míg azonban ez az ügy — úgy tűnik — holtpontra jutott, azok az intézmények, vállalatok, amelyek eddig is több-kevesebb rendszerességgel jelentettek meg kiadványokat, folytatják tevékenységüket, bár a pénzügyi nehézségek egyre látványosabban tükröződnek ezen a területen is. Mindenekelőtt jelentősen növekedett a kiadványok ára, s egyre kevesebb a reprezentatív kivitelű. A sokszorosítás színvonalát összességében nemigen emelkedett. A kis nyomdákban nincs pénzük modern berendezések vásárlására, a nagyobb, jól felszerelt nyomdák viszont úgy megdrágultak, hogy a kiadók — szűkös pénzügyi lehetőségeik miatt — inkább feladják az esztétikai igényességet, csak hogy a kiadvány megjelenjen.

A megye művelődési-oktatási intézményei közül a legnagyobb saját nyomdai kapacitással a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem rendelkezik. Kiadványainak többsége annyira speciálisan szakmai jellegű, hogy viszonylag szűk gárda érdekeltésére számíthat. Egyetlen kiadványára hívjuk fel a figyelmet, Scopolli Crystallographia Hungarica című művének fordítására, amely a magyarországi kristálytan tudománytörténeti értékű áttekintését adja.

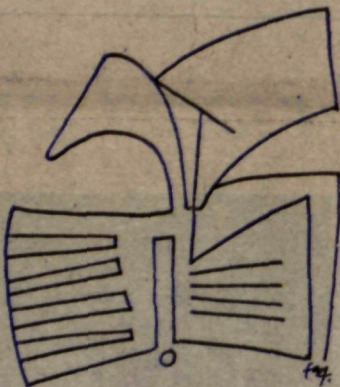
Az ország tanítóképző főiskolái között vezető hely illeti meg — kiadványok megjelenítése tekintetében — a sárospataki Comenius Tanítóképző Főiskolát, immáron évek óta. A Sárospataki Pedagógiai Füzetek 12. száma a tanítóképzés és az alsófokú nevelés módszertana mellett iskolatörténeti tanulmányokat, valamint a 75 éves Kődobóczi József emlékeztető írásokat tartalmaz. A főiskola támogatásával más kiadványok is napvilágot láttak: a Sárospataki Füzetek első számának reprintje (1857-ből) B. Balsai Jolán szerkesztésében, Barsi Ernő gyűjtésében 18. századi sárospataki diákdalok („Bodrog partján nevedekett tulipán...”), a Bibliotheca Comeniana II. kötete, amely a Magyar Comenius Társaság működéséről tudósít (benne egy Comenius-fordítás és egy Comeniusról, valamint egy a bújdosó II. Rákóczi Ferencről szóló tanulmány). Sárospatak ad otthont az újjáéledő népfőiskolának is (a tanítóképző főiskola), első kiadványát Hörsik Richárd szerkesztette (Emlékezés, értékelés, kitekintés).

A közművelődési intézmények közül a Művelődési Módszertani Központ gondos gazdája a Szülőföldünk... című honismereti sorozat füzetének; legutóbb a 13. száma jelent meg. Emellett a már különleges

ritkaságnak számító 1-7. számot reprintben újra kiadták. Utóbbi kétségkívül nagy segítség a honismereti mozgalomnak, csak az a fájó, hogy ezenközben kiadási kapacitáshiány miatt tucatnyi Szülőföldünk számot megtöltő értékes kézirat porosodik évtizede megjelenetésre várva.

A MEGYEI KÖNYVTÁR kezdettől sokoldalúan hasznosítja nyomdai kapacitását. Legjelentősebb kiadványa Tóth Péter gondozásában Pesty Frigyes nagy helynévgyűjteménye Borsod megyei részének megjelentetése (Borsod vármegye leírása 1864-ben) közösen a Herman Ottó Múzeummal és a megyei levéllyel. Jó lenne, ha a többi kötet minél gyorsabb ütemben követné az első feckét. A könyvtár egyébként — érthetően — elsősorban bibliográfiai kiadványokat jelent meg. Szépirodalmi bibliográfiák: H. G. Wells és Sötér István életmű-bibliográfiája. Napjaink egyre többet vitatott kérdése a környezetvédelem. E témakörben segít eligazodni a környezetvédelmi szakirodalom bibliográfiája. A bibliográfiai készítői: Csörnyé Bezeredy Ágnes, Csizsár Jolán és dr. Szigeti Gáborné.

Újabbban a könyvtár zenemű- és hangtára is egymás után jelenteti meg

gyűjteményeiről tájékoztatót dr. Benkő Csabáné szerkesztésében (március 15., karácsony).

A Herman Ottó Múzeum legutóbbi, csaknem 900 oldalas évkönyvének tanulmányai Szabadfalvi József megyei múzeumigazgató 60. születésnapjára készült írások. A többi múzeumi kiadvány két témakörből való: néprajzi, illetve művészettörténeti. Janó Ákos monumentális helytörténeti és néprajzi bibliográfiát készített Sárospatakról és vidékéről. Dicséretes gyorsasággal jelent meg a hegyaljai mezővárosok történeti néprajzáról Mádon rendezett tájkonferencia igen értékes anyaga Bencsik János és Viga Gyula szerkesztésében. Szabadfalvi József és Viga Gyula szerkesztette a Lajos Árpádra emlékező kis kiadványt, amely az egy évtizede halott kitűnő néprajzkutató munkásságát idézi fel. Két lengyel szerző (Ewa Krasinska és Ryszard Kantor) műve Derenk és István-major (két lengyel telep) történeti néprajzát dolgozza fel. Művészettörténeti vonatkozásban Goda Gertrúd Ficzere László (1910-1967) festőművész, Végvári Lajos pedig a ma is élő és alkotó Seres János festőművész portréját rajzolta meg.

A MEGYEI LEVELTÁR nyomdájában több tucat megyei kiadvány készült. Ezek közül a levéltár saját

kiadásában jelent meg Miskolc középiskolái levéltári dokumentumai összefoglaló kötet (szerkesztette Csorba Csaba), Bánkúti Imre gyűjtésében pedig a Rákóczi-szabadságharc első két évének a megyére vonatkozó dokumentumait összegyűjtő kötet. Az Oklevéltár sorozatban Mátyás király Miskolcnak adományozott kiváltáslevelei (Tóth Péter fordításában) és II. Miksa császár Sárospataknak adományozott kiváltáslevele (Barsi János fordításában) jelentek meg, valamint II. Rákóczi Ferenc hajdúvárosi kiváltáslevele Gönc számára (utóbbi Gönc község tanácsával közös kiadásban). Miskolc Város Tanácsa támogatásával látott napvilágot Miskolc közlekedésének története (szerzője Seresné Szegőli Anna). A Magyar Irodalomtörténeti Társaság megyei tagozatával közös kiadvány a Magyar Museum első kötetének (1788-89) válogatott reprintje.

A megye települései közül az egyik legrégebbi kiadói múlttal Ózd rendelkezik. Ezúttal Szalontai József tollából az Ózdi Kohászati Üzemek munkásmozgalmának történetét adták ki. A farkaslyuki bányászati társasággal közös kiadványt látott napvilágot Nagy Károly Szemelvények Farkaslyuk történetéből című munkája.

Bányászat és ipar vonatkozásában Nemcsik Pál ismét értékes munkákkal jelentkezett: „A bányászati kőművelés története” (125 éves emlékeztetőre).

A kiadók sorába léptek olyan települések, mint Gönc (reprintben jelentették meg Iványi Béla Gönc történeti monográfiáját), Szikszó (kis füzetben ismerteti Ádám István a helyi emlékeket, látnivalókat); Ónod és Muhi (Ágoston István: Muhi és Ónod irodalmi hagyományai); Sajószentpéter (Lévay József: Szentpéteri üres fészek, ill. Visszatekintés).

A Lévay évfordulóra jelentette meg nagy Lévay-bibliográfiáját a Miskolc Városi Könyvtár Lévay József Tudományos Könyvtára.

Kamody Miklós munkássága is újabb kötettel szaporodott: a 100 éves miskolci telefonközpont történetét dolgozta fel ezúttal.

A megye egyesületei közül a Kazinczy Társaság monumentális, csaknem félezer oldalas évkönyve Kovács Dániel szerkesztésében a régió egyik legnívósabb kiadványának számít.

HÁROM REPREZENTATÍV jellegű kiadványt is szerbe-számba vehetünk: Tokaj Város Tanácsának támogatásával jelentette meg a megyei levéltár Tokaj városkörnyve többszínnyomású reprintjét, amely a XVII. század eleji lejegyzésű törvényeket-szokásjogot tartalmazza. Hörsik Richárd és B. Balsai Jolán gondozásában jelent meg a Sárospatak régi képeslapokon kiadvány a várossá nyilvánítás évfordulójára. Harmadik a Vasárnapi Újság 1858-as évfolyamának válogatott reprintje.

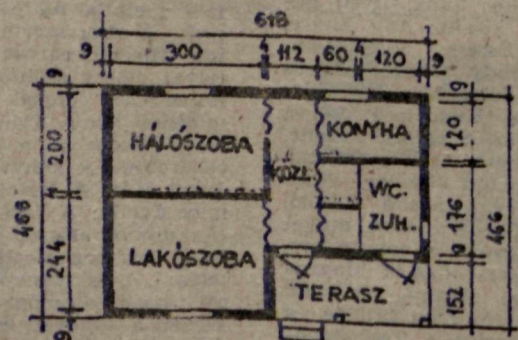
Reméljük, egy év múltán még tovább színesedik a megye kiadói térképe s újabb maradandó értékekről adhatunk számot, köszöntve az olvasót.

Csocha Csaba

Kis házban, kellemeesen!

Éva faházak előjegyezhetőek a harmadik és negyedik negyedévre az Észak-magyarországi Tüzépi kijelölt telepein.

ALAPRAJZ

Az EVA nyaralóház egyszintes, asszimétrikus tetőszerkezetű faház.
Beépített alapterület: 27,5 m²

Előjegyezhető a 301. sz. telepünkön EGERBEN. Tel: 36/10-224
311. sz. telepünkön GYONGYOSON. Tel: 37/12-058
401. sz. telepünkön MISKOLCON. Tel: 46/89-468

Miért kell bölcsész egyetem Miskolcra?

MIÉRT KELL a pisztángnak friss, tiszta patak-víz, a pataknak forrás, a forrásnak föld alatti vizek kincses tartaléka? Mert ez az elemük, ahol lényegük megvalósul. Az emberi szellem is a legalkalmasabb helyet keresi a kibontakozáshoz, a mozgáshoz, a kiterjedéshez. A görög bölcsek leültek az agorára, a piac egyik lépcsőjére, s a köréjük seregülő tanítványok ítták szavukat, papiruszra írták gondolataikat, melyek az emberi lélek megismerő, érző, gyönyörködő képességének a kozmikus valóságba való belekényeztetését terjedtek. Ez a tudománysemlelet a lélektől az Univerzumig hatolt, s megkísérelte, hogy maga is univerzális legyen. A tudományok összessége máig is megtartotta ezt az ősi természetét: törekszik az univerzálisra, a teljességre.

A társadalom maga nagyon eredeti módon viszonyul az egyetemes tudományképhez. Vannak zseniális koponyák, akik polihisztorok és szinte univerzális méreteket ölt a tudásuk, de általában a társadalom teljes egésze alkalmas arra, hogy alkotóelemei, a személyiségek megvalósítsák az univerzális tudás sokféleségét úgy, hogy maguknak részt kérnek valamelyik tudományvezetéből. Így lesz az egyik ember mérnök, a másik nyelvész, a harmadik matematikus, jogász, közgazda, régész vagy klasszika filológus. A társadalomnak is van szemléletképe: egy harmonikus személyiségű társadalomban minden ember megtalálja szellemi, lelki téren

is a maga tudás- és lelkiélet mezejét. Az a társadalom, ahol az egyének nem lelkük indíttatása alapján élik meg szellemi adottságukat, eitorzul. A torz társadalom köz- és önzélteljes. A hamis tudat fészke lesz: ezt, mint a mételeyt hinti szét; s ahol a tudat pusztul, ott a biológiai rend is meg bomlik. Fellép a deviancia, előreveti a sötét árnyékát a kipusztulás.

Elsőként tehát azért kell Miskolcra bölcsész egyetem, mert a sokszínű lakosság, a *fiatalok érdeklődési köre igényli*. Ezt igazolja az a több ezer aláírás, amelyet azért nem érdemes össze számolni, mert percenként gyarapszik.

MÁSODIÁRA azért tűnik célszerűnek e peremvidéki városba egy humán felsőoktatási intézmény, mert hatása a régió, a megyék területén túl a határmenti magyarországi ifjúságra is kiterjedne. Akár Kassára megyek, akár Kolozsvárra, minden fiatal bevallja azt a fittkolt vágyát, hogy szeretne átjönni Magyarországra, s tanulni, tanulni. Mind, mind valamilyen humán ismeretet kíván: történelmet, irodalmat, nyelvet, embertant. Összeszerült szívvel hallgatom őket, mert tudom, hogy keveset, ott-hont, jó szót kaphatnak az anyajelnyelvükben, de tanulni a saját gyermekeink számára sincs elég felsőoktatási intézmény. A magyar hiánygazdaság kiterjedt a bölcsész egyetemek katedráiára. Mert nemcsak az ifjúság számára hiányzik az egyetemi polgári státusz, hanem a nemzet számára is

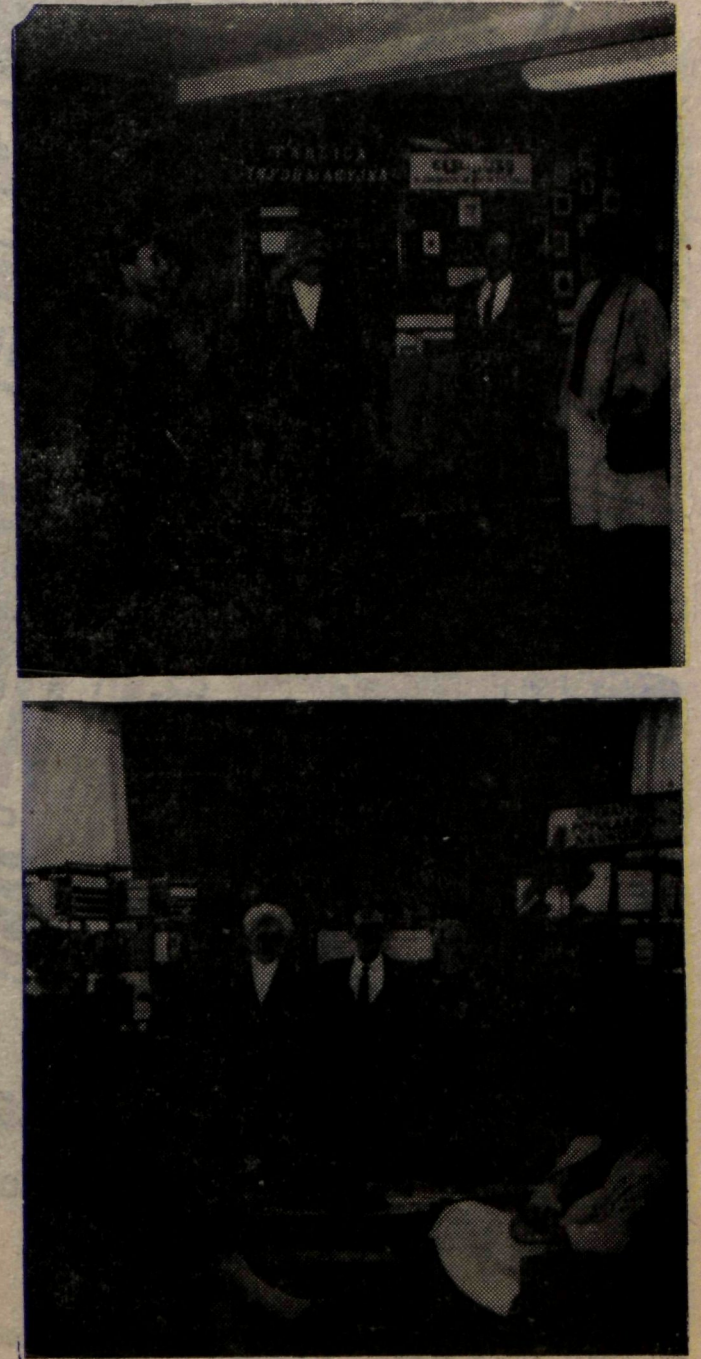
hiány a *kímült ember*. Érthető, hogy a szomszédos államok számára nem cél a művelt magyar ember előállítása. És nekünk? Mi mire várunk? Ki fog helyettünk a mi gyermekeinknek egyetemet szervezni, kinek kötelessége a jövő magyar társadalom életképességének céltudatos megtervezése? A szellemi viszályozás, az ifjúság számára a tudástér megvonása nem más, mint ellene elkövetett brutális erőszaktevés. A tanulni vágyó fiatalságot kiszzelektálni az egyetemokről a nemzet szellemi abortusza. Öngyilkossági kísérlet a jövő ellen. Abban a pillanatban süllyed alattvalóvá a szent személyiség, amikor a tudás Univerzumából, az univerzitásról kiutasítják. Miért tanulhat az egyik és miért nem tanulhat a másik? Létezik akkora minőségi különbség két értelmes ifjú között, hogy az egyiket megilleti a tanulás öröme, a másikat nem?

Szükséges hamadiára a bölcsész egyetem azért, mert városunk, megyénk szeretne *kiegyezni a gazdasági csődből*. Látom, hogy megdöbbent a kedves olvasó. Ehhez hősies egyetem kell? A csődöt nem a gazdaságnak kell megoldania? De bizony, annak kellene, de megtenni csak művelt emberekkel fogja. Dr. Takács Béla szűkös orvosa mondta nekem, hogy a *dél-koreaiak 40 milliárd dolláros hitelt* vetek fel az oktatás fejlesztésére, s ma már se tartozásuk, se csődük nincs. Az oktatás felfuttatása jó beruházás.

nak bizonyult. Minden fejlett országban tudják, hogy az emberi szellem a gazdaságban duplán jó: beruházási alapként célszerű, tőkének kifizetődő. A magyar szellem világszerte kapós. Azok az elkeseredett értétségizett fiatalok, akik nem tudtak többszöri felvételizés után bekerülni egy-egy felsőoktatási intézménybe, nyugatra disszidáltak, s lássunk csodát, odakint akadt alkalmas egyetem, ahol hitelt érdemelt tudásuk, megbecsülést az akarás. Nekünk miért nem feleltek és felelnek meg ezek a fiatalok? Csak nyugaton érték a magyar nép genetikai nagyráhitottsága? Itthon csak gúny tárgya lehet, eltiprás, gúzsbakötés az osztályrésze? A magyar gazdasági csodát, amelyet várunk, nem a tőkésék esze fogja megalkotni. Vagy kibogozza pókhálós üregekben maga a magyar nép eszévei, szívével, zsenialitásával vagy pusztul velünk együtt.

VÉGÜL negyedik indok gyanánt megemlítem *hajdani humán oktatási intézményeinkhez való jogunkat*. A jogfolytonosság nem évelt el. Miskolcon két női tanítóképző és egy férfi preparandia működött, óvónőképző volt és 1800-1849-ig református főiskola. Itt működött 1921-től az eperjesi jogakadémia, s a város jó szívvel ölelte körül e humán intézeteket. Azt a kultúrát, amit őseink teremtettek, nincs jogunk megszüntetni, örökségéből fiamár se tartozásuk, se csődük nem lesz. Dr. Gyárfás Ágnes.

Szomszédolás Katowicében

Korszerű termék, gyorsabb építkezés

A December 4. Drótművek ajánlata az építkezőknek
Hegesztett síkhálók

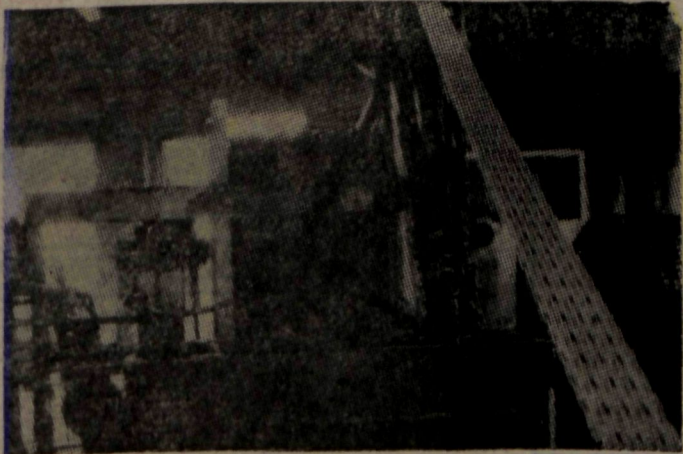
SOKIRÁNYÚ FELHASZNÁLÁS

Vállalatunk termékeinek sokirányú felhasználhatósága ismert az építőiparban dolgozók körében. A korszerű hegesztett síkhálók már régen csatánnyertek, amit a megbízható minőségnek, a praktikus beépítési lehetőségeknek köszönhetünk.

Jóllehet a felhasználás nem minden esetben történik gépesített építőipari vállalatoknál, a hegesztett síkhálókka! bárhol gyorsan halad a munka. A magánépítkezéseken általában híján vannak a modern gépeknek a házépítők. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a hálók használatával járó előnyökről le kellene mondani. Ha például méretkülönbségek adódnak, amelyek bizony még a legalaposabb előkészítés ellenére is előfordulnak, akkor nagyteljesítményű vágók hiányában is gyorsan segíthetünk magunkon, hiszen a háló anyaga hideg vágással, fűrésszel is meglehetősen gyorsan halad. A háló alakíthatósága olyan előny, amiért érdemes mellette dönteni.

A gazdaságos fűtéskategóriákról se feledkezzünk meg, ha a lakásépítésről szólnak. Bizonyított, hogy a legolcsóbb fűtés a padlófűtés, hiszen ahhoz elég a padló alatti csövekben negyven-ötven fok közötti forró vizet keringtetni, tehát nincs szükség igen forró víz előállítására, mint a központi fűtésnél, a hagyományosnak mondható radiátoros fűtésnekél.

Nos, azoknak, akik a padlófűtés mellett döntenek, mert takarékosan szeretnék fűteni, javasoljuk, hogy a csövek rögzítéséhez is kiválóan felhasználhatók a hegesztett hálók. Ha háló kerül a csövek alá, azzal biztosíthatjuk az elmozdulásmentes beépítést. Amire pedig egy ilyen fűtési rendszer létrehozásakor feltétlenül szükség van.

Az építkezők a felsoroltakon kívül is számtalan módját találhatják még termékeink felhasználásának, hasznosításának. Éppen ezért keressék meg a D4D egyengetett betonacéljait, horganyzott huzaljait, a gyors építkezést lehetővé tevő hegesztett acélhálóit.

Vállalatunk a December 4. Drótművek 1973-ban kezdte meg az építőiparban hasznosítható hegesztett síkhálók készítését. Erre azért volt szükség, mert az építőipar gyors fejlődése szükségessé tette a vasbetonszerelési munkák korszerűsítését. A növekvő építőipari igényeknek a hegesztett betonacél síkhálók beépítése megfelelt. Annál is inkább, mert ez nagymértékben hozzájárult a folyamatok leegyszerűsítéséhez, felgyorsításához.

Az automata sorozat ponthegesztő gépek jó termelékenységgel állították és állítják elő azóta is a különböző méretű acélok felhasználásával készülő, az igényekhez igazodó méretű síkhálókat. Néhány szóban a hálók előnyeiről: kiemelhető a geometriai pontosság, amit a kézi vasbetonszerelésnél lényegesen nehezebb elérni. Másrészt a varratkapcsolatok megbízhatósága emelhető ki. Nyilvánvaló, hogy a hagyományosan készített betonacél szerkezeteknél ezt nem lehet elérni. Ami ugyancsak nagyon lényeges, hogy a hálók felhasználásával az építők nagyon sok időt takaríthatnak meg.

Az igények növekedésével párhuzamosan növelte termelését a gyár és ami ugyancsak fontos, bővült a gyártható hálószerkezetek választéka, javult a minőség is.

Az érdeklődők pontos szakmai leírásokat kaphatnak arról, hogy milyen a hegesztett hálók egy-egy hegesztési pontjának teherbírása, milyenek a huzalrendezések, milyen a felhasznált alapanyag, illetve azok mechanikai jellemzői. Az érdeklődőket tájékoztatjuk az osztástávolságokról, a táblaméretekről.

Vevőink igényeit raktári hálóból tudjuk legkönnyebben kielégíteni, ezek ugyanis gyakori rendszerességgel a gyártási programba kerülnek.

Típuslistáinkat javaslatnak tekintjük, azt az igényekhez igazodóan tudjuk változtatni. A rendszeresen és nagymennyiségben jelentkező igényeket felveszük a raktári vagy típusháló választékba. Forduljanak kereskedelmi főosztályunkhoz.

Födémek, vasbeton-tálcák, teraszok, loggiákhoz használható hegesztett hálók

Osztásköz mm X mm	Huzal- méretek mm	Névleges táblasúly kp/db
200 X 200	Ø8,2 X 8,2	57,9
200 X 200	Ø6,0 X 6,0	32,0
300 X 200	Ø8,2 X 8,2	49,8
250 X 150	Ø8,2 X 6,0	43,7
200 X 300	Ø4,2 X 4,2	13,1

December 4. Drótművek
3527 Miskolc,
Bessenyi u. 16.
Telefon: 17-621
Telex: 62-239

ÚJDONSÁG!

A MISKOLCI LIKÖRGYÁR

a kultúrált alkoholfogyasztás jegyében megkezdte az alacsony alkoholtartalmú

MILKY

tejszínlikőr család gyártását és forgalmazását

VANILIA, RUMOSDIÓ, KAKAO, KARAMELLÁS-KÁVÉ ÉS GYÜMÖLCS IZEKBE

ajándékozási célra KÉSZÜLT A TERMÉK PORCELÁN BUTÉLIÁB VÁLTOZATA.

NÁLUNK NEM KELL KILINCSELNIE

ÉSZAK-MAGYARORSZAG INNOVÁCIÓS CENTRUM /PARK/ RT.

ICP

ötlettől a cégalapításig, mi partnerek vagyunk

3530 Miskolc,
Széchenyi u. 61. sz.
Tel.: 89-244, 87-831, 89-488
Telex: 62-775

A
Borsod Tourist
utazási
ajánlatai

Rozsnyó—
Krasznahorka—Betlér

1 napos társasutazás autóbusszal
Ellátás: ebéd
Időpont: július 1.
Részvételi díj: 470 Ft/fő

Bécs

1 napos társasutazás autóbusszal
Ellátás: vacsora
Időpont: június 16.
Részvételi díj: 1100 Ft + 20 ATS

Üdülés
a Kis-Fátrában

Utazás: egyénileg
Ellátás: félpenzió
Elhelyezés: szálloda
Időpont: június 26—augusztus 28.
8 napos turnusokban, folyamatosan
Részvételi díj: 4092 Ft/fő

Pardubicei
nagy akadályverseny

Utazás: egyénileg
Elhelyezés: szálloda
Ellátás: teljes
Időpont: szeptember 29—október 1.
október 6—október 8.
Részvételi díj: 2300 Ft/fő

Graz—München—
Bécs

3 napos társasutazás autóbusszal
Ellátás: félpenzió
Elhelyezés: szálloda
Időpont: csoportoknak
bármilyen időpontra
megrendelhető
Részvételi díj: 65 DM + 3500 Ft

Cs. Szabó László könyvtára Sárospatakon

A Református Kollégium vendégeként 1946-ban Cs. Szabó László néhány napot Sárospatakon töltött. Innen ment el Széphalomra, Kazinczy sírjához. Elményeit, benyomásait a Válasz az évi egyik számában „Őszi napok Patakon” címen írta meg. Ebben említi, hogy Széphalomról „a napok alatt otthonossá pihésedett Patakra” tért vissza. Talán ez az első pataki otthon-érzése is, — amit jóval később még követett néhány — erősítette végakarátát, hogy a pataki református temetőben nyugodjék sokat szenvedett, beteg teste, és leljen otthonra emigrációs éveitől összegyűjtött értékes könyvtára a Tiszáninneni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei Nagykönyvtárában.

A pataki temető egyik nagy hársfája tövébe 1984. október 5-én hazai és külföldi barátai, és tisztelői temették el, a kollégium volt tanárai mellé. 1985 augusztusában szállították Patakra 11 170 műből, 320 folyóirat-évfolyamból és 400 db kiállítási és múzeumi ismertetőből, katalógusból, útikalauzból álló könyvtárát. Kézirat- és levelezését a Petőfi Irodalmi Múzeumra hagyományozta.

1988 őszére készült el sír- emléke, Csíkszentmihályi Róbert szobrászművész alkotása, és fejeződött be a könyvtár állományának feldolgozása. A Tudományos Gyűjtemények Nagykönyvtára eleget tett az író végrendeletében rögzített kívánságának. Könyvtára állományát együtt tartja, külön kezeli, s feldolgozás után rendelkezésükre bocsátotta a magyar human tudományosság művelőinek és kutatóinak. A Cs. Szabó-könyvtár különterme berendezésének elkészítését és az állomány feldolgozását a Soros Alapítvány támogatása tette lehetővé. A könyv-

tár megnyitása az író sír- emlékének felavatásával együtt a Nagykönyvtár dísztermében, tudományos emlékülés keretében, 1988. október 11-én történt meg. Az ünnepséget, Patak és a tiszáninneni tájegység irodalmi érdeklődésű közönségén kívül, megtisztelték jelenlétükkel és szolgálattal a magyar irodalom hazai és határainkon túl élő művelői is. A sírnál a hazaiak nevében Czine Mihály, a határon túliakéban Siklós István mondott avató beszédet. A dísztermi megemlékezés keretében Kürti László püspök köszöntő és megnyitó szavai után Pomogáts Béla „Közel és távol” c. előadásában Cs. Szabó Lászlónak, a magyar irodalomban elfoglalt helyét és jelentőségét, és az anyaországgal való kapcsolatát vázolta fel. Czigány Lóránt a nyugati magyar emigrációban és szellemi életben kivívott tekintélyét, jelentős szerepét mutatta be. Bende Zsolt Cs. Szabó László két, mezenésített költeményét énekelte, a dalok szerzője, Farkas Ferenc, Cs. Szabó László egykori osztálytársa zongorakísérettel. Baranvai Katalin a hagyatéki könyvtár létrejöttét, állománvána rétegeit ismertette, amelyek az írónak nemcsak érdeklődési körét, hanem szellemi táptalaját és gyökereit is hűen tükrözik.

Cs. Szabó László 1949-ben, emigrációba vonulásakor itthon hagyta addig gyűjtött mintegy 5–6 ezer kötetből álló könyvtárát, amely szinte nyomtalanul eltűnt. A közelmúltban bukkantak fel olyan halvány nyomok, amelyek elindulva esetleg kiderülhet, mi lett a sorsa. Ezt a könyvtárát is íróját és évtizedes munkásságához szükséges tájékozódása érdekében, szellemi háttérül és kéznél lévő állandó táptalaj- kul gyűjtötte tudatosan hasonlóan londoni könyvtárához.

A Patakra került, második könyvtárának nagyjából a fele angol nyelvű. Nem egészen háromezer mű hazai és külföldi magyar anyag. A többi német, francia, olasz, kevés görög, holland és egyéb. Az idegen nyelvű művek zömmel az európai kultúrtörténet, benne a régészet, az európai irodalom és művészettörténet területéről valók. A kézikönyvek és útleírások mellett itt vannak az európai klasszikus és modern írók és költők eredeti nyelven, vagy angol fordításban megjelent művei. Színház- és filmművészeti szakirodalmat is gyűjtött, de igyekezett megszerezni a külföldi idegen nyelvű irodalom magyar nyelvű fordítású anyagát is. Ökumenikus szemlélettel válogatott egyházi irodalmat is találunk az állo-

mányban, római katolikus és protestáns műveket, Bibliákat és énekeskönyveket. Bár az idegen irodalomban az angol nyelvű irodalom dominál, elég tekintélyes az a német nyelvű anyag, ami elsősorban a klasszikus görög és római kultúrát, valamint a német irodalmat és történelmet nyújtja az olvasónak. A francia nyelvű munkák között leggazdagabb a francia szépirodalom és a felvilágosodás műveiből álló réteg. A képzőművészeti albumok, monográfiák, útikalauzok, kiállításkatalógusok, múzeumi vezetők angol, német, francia és olasz nyelvű művei. A könyvtár állományának magyar nyelvű rétege két részre osztható. Egyik részét a Magyarországon megjelent, jórészt a szerzők, illetve valamelyik barát, vagy

tisztelő által küldött és dedikált művek alkotják. Akadnak közöttük bőven Cs. Szabó emigrálása előtt megjelent kötetek, amelyeket az író kért itthonról, vagy szerzett be odakünn, mint munkájához nélkülözhetetleneket, de jó részük az emigrálása után itthon megjelent és dedikált művek. Ez utóbbiak nemcsak azt bizonyítják, hogy az idegenben is mindig magyarul író Cs. Szabó László állandóan ápolta és erősítette a kortárs hazai irodalommal soha meg nem szakadt szellemi kapcsolatát, hanem — elsősorban a dedikációk nyomán — kirajzolódnak azoknak a hazai íróknak a köre, akik Cs. Szabó Lászlóval rokonlelkek, s a magyar irodalmat, sokszor elnyomottan is, igyekeznek igényesen, az európai szintet szem előtt tartva művelni. Ide sorolhatjuk a viszonylag gazdag erdélyi magyar irodalom termékeit, amelyeket első hazája iránti érdeklődésétől is hajtva, sok esetben a szerzőktől dedikálva, helyeztet el könyvtárában. Ennél kevesebb a jugoszláviai, még kevesebb a szlovákiai magyar irodalom terméke.

A magyar nyelvű anyag másik részét a nyugaton publikált művek alkotják. Az emigráns magyar irodalom különböző — sokszor szélsőséges — körei és művelői Cs. Szabó László tehetségét, tekintélyét egyértelműen elismerték és tisztelték, s munkáikat megküldték neki. Az idősebb nemzedék könyvtermését éppúgy megtaláljuk az állományban, mint az 1956 utáni fiatalok műveit, egészen Cs. Szabó haláláig. Ebben az állományrészben a szépirodalom mellett, hazánk utolsó négy évtizedének történetével foglalkozó magyar munkák is ott vannak, az

idegen szerzők Magyarországgal foglalkozó, fentebb már említett művei mellett. A nyugati emigráns magyar anyag dedikációi is amellett szólnak, hogy Cs. Szabó Lászlónak az ellentéteket kiegyenlítő, az emigráns magyar irodalom egységét, minőségét munkáló szerepét a különböző táborokba tartozó és felfogású írók legtöbbször elfogadta.

A Cs. Szabó-könyvtár állományának folyóiratanyagában a csak néhány példányból álló, de nagyon értékes külföldi magyar folyóiratok mellett, mennyiségében is igen jelentős az angol nyelvű History Today, a magyarok közül a Párizsi Magyar Műhely, az Új Látóhatár és a Katolikus Szemle.

Cs. Szabó László legszívesebben Kolozsvárra vitette volna könyvtárát. Mivel ezt nem tehetette, Patakra hagyományozta. Tiszteletben tartotta és folytatta így is azt a „szent” hagyományt, amelynek gyökerei a 16. és 17. század „transzilván” és „ungarus” peregrinus diákjainak szép és emberséges szokásáig nyúlnak vissza, akik kötelességüknek ismerték, hogy peregrinációjuk, külföldi tanulmányaik befejezése után, — ha megkoptalták is — az erdélyi és magyarországi református kollégiumok, volt anyaiskolájuk könyvtárainak néhány példányt külföldön megjelent könyvet hoztak haza ajándékba.

A Cs. Szabó-könyvtár 1988. október 11. óta nyitva áll a kutatók és olvasók előtt. Egyebek mellett három jelentős területen található benne forrásanyagot, az európai művészet, az emigráns magyar irodalom és hazánk második világháború utáni története.

Szentimrei Mihály

Itt a nyár!

Már most készüljön fel bőrének megóvására új, korszerű napozószerekkel, testápolási cikkekkel!

Fabulon napolaj F-2

Enyhén fényvédő, bőrnyugtató és regeneráló hatású, egyenletes, gyors barnulást biztosít.

Fabulon naptej F-3

Mérsékelt fényvédő hatású készítmény. Hidratálja, regenerálja a bőrt.

Fabulon naptej F-5

Erős fényvédő hatású naptej. Hidratálja, regenerálja a bőrt. Meggyorsítja a barnulást.

Fabulon balzsam, napozás utáni bőrnyugtató

Természetes hatóanyagai megnyugtató, hidratáló és regeneráló hatásúak a bőrt.

Hűsíti a bőrt napozás, kvarcolás, szolárium után.

Gyártja:

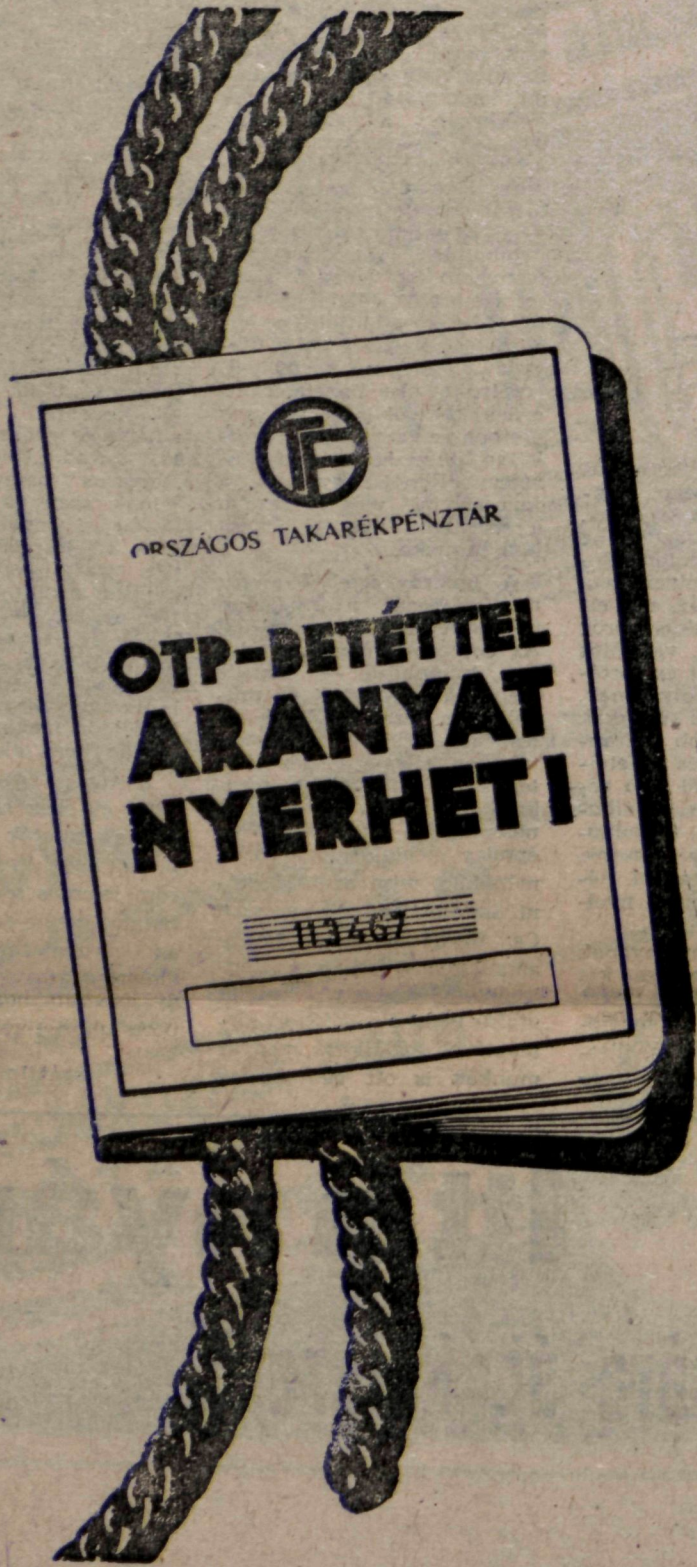

Forgalmazza:

ELELMISZER ÉS
VEGYIÁRU
KERESKEDELMI
VÁLLALATOK

OTP-BETÉTEL ARANYAT NYERHET!
Az ORSZÁGOS TAKARÉKPÉNZTÁR
ez évben ünnepli létrejöttének 40.,
valamint a HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR
megalakulásának 150.
évfordulóját.

Ennek keretében rendkívüli „kétfordulós”
sorsolást rendez,
melyen 150 értékes
ARANYTÁRGY
talál majd gazdára.

1. A sorsolás első fordulóján

— valamennyi takarékpénztári könyves betét
(a kamatozó, a 10—20—50 ezer Ft-os címletű takaréklevel-, a nyere-
mény-, a 10 ezer Ft-os címletű gépkocsinyeremény- és a lakásnyeremény-
takarékbetétek),

— az OTP megbízásából kezelt
postai könyves betétek és takarékszövetkezeti gépkocsinyeremény-
betétek

közül azok vesznek részt, amelyeket már legalább 10 000 Ft-tal elhelyeztek,
illetve 1989. július 31-ig elhelyeznek és október 31-én minimum 10 000 Ft-tal
még élő betétek.

Az első sorsolás időpontja:
1989. október 31., a TAKARÉKOSSÁGI VILAGNAP, amikor egy négyjegyű
szám kerül kisorsolásra.

A sorsolás második fordulójában már csak azok a betétkönyvek vesznek
részt, amelyek utolsó négy számjegye megegyezik a kisorsolt számmal. Az az
ügyfél, aki november 24-ig jelentkezik betétkönyvével bármelyik OTP-fiókban.

— az október 31-én még betétben levő összegek után 10 000 forint-
ként 1 db tombolajegyet kap,
— az október 31-én legalább egy éve betétben levő összegek után
10 000 forintként 2 db tombolajegyet kap.

2. A sorsolás második fordulóján a tombolajeggyel, illetve -jegyekkel lehet részt venni.

A második sorsolás időpontja: 1989. december 17. ARANYVASÁRNAP.

Ekkor értékes ARANYTÁRGYAKAT sorsol
az Országos Takarékpénztár.

A főnyeremény: 1 db 100 000 Ft értékű aranytárgy.

Ezenkívül 149 db — minimum 10 000 Ft értékű —
aranytárgy kerül kisorsolásra

A miskolci Hasler együttes

Könyvnapi újdonságok

CSURKA István (1934)

Vasárnapi menü: Tárca és novellák / Csúrka István.
— Bp.: Magvető, 1989. —
293 p.

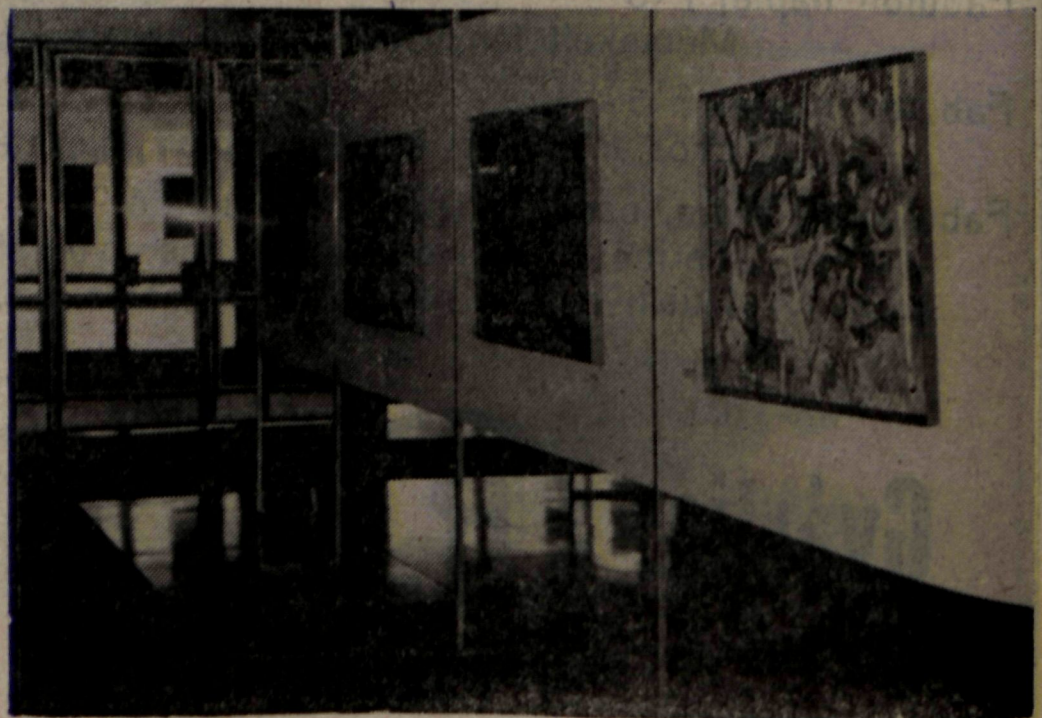
„A népszerű fró legújabb
elbeszéléseit és tárcait adja
közre ebben a könyvben;
mondhatni: következetesen
folytatja a kor és a benne
való egzisztális jellemző
és fejlődő tüneteinek, jelensé-
gek megfigyelését. Csúrka
István ezúttal is szenved-
élyes intellektussal, fanyar
humorral, de egyszersmind
szellemes játékosággal
igyekezik diagnosztizálni,
majd közérzetileg és morá-
lisan is mind megnyugta-
tásban gyógyítani vagy leg-
alább mérsékelni mindazt,
amit »betegségnek« lát és
érez. Akad köztük,
amelyről szinte első pillá-
natban megállapítható, hogy
a megjelölt két műfajból
melyikbe tartozik, a leg-
több azonban »kategorizál-
hatatlan«; a novellák közül
nem egy éppúgy egy-egy ak-
tualitást, újsághír, vasúti él-
mény, televízióműsor kap-
csán elindult gondolatsort
ábrázol, jeleníti meg, ahogy
a karcolatok is rendre el-
mélyülnek, nem a hír, a kis
»színes« esemény válik fon-
tossá bennük, hanem embe-
ri portrékból sorsok világó-
sodnak meg, a szemlélődő
fró, »Nehézfiú« lírai vallo-
mással teszik eredetivé a kis
írások legtöbbjét.

TAKÁCS Zsuzsa (1938)

Sötét és fény kora: Válo-
gatott és új versek / Takács
Zsuzsa. — Bp.: Magvető,
1989.

Takács Zsuzsa költészeté-
nek karakterét kezdettől
fogva a párbeszédesség
jellemzte. Még helyesebb
lenne a monológ fogalmát
alkalmazni, mert mindig
megszólít valakit, perel va-
lakivel, bizonyítékokat és
cáfolatokat sorol, csak hogy
a válasz többnyire elmarad.
Dramai eredetű és jellegű
líra az övé. Beszélő alanya
egy sértett asszony és anyja;
bár távol van tőle az, aki-
vel szerették egymást, foly-
vást őt szólólgatja, meg a
szerelmükből született gyer-
mekét. A lírai regény mon-
dandója korántsem egyértel-
mű: hátha a férfi magatar-
tása nem gonosz, hanem jó
értelemben céltalos? (Lehet,
hogy tévedek.) Vagyis ne-
tán a felejtés és a kölcsö-
nös újrakezdés kedvéért tor-
zítja el, »ami még kedves«.
Mindenki szereti a múltját,
a megromlottat is. Takács
Zsuzsa bevallja: »Mindenki-
nél jobban te hiányzol, / ha
számbavezsem majd a vesz-
teségeket«. Elementáris in-
dulat fűti; olyan intenzitás-

sal érzékelteti emócióit,
hogy elszégyelli magát az,
aki fáradtabban, fakóbb
színyvilágban éli ugyanazt,
amit ő. Elég a gyermekbal-
esetekre utaló verseket em-
líteni. (Emlékszel?, Homá-
lyos félelem fog el); közel-
ről látja és láttatja az ár-
tatlan áldozatot, de a baj-
ban mitikus sugallatot sejt-
tet: »emelkedsz, megdőlés és
elzuhanás« — Akar és ké-
pes kegyetlennek mutatkoz-
ni (Mondj búcsút, Árulás);
de ír égis-sajgó Szomorú
verset is. Ahogy előrehala-
dunk költészetében, és a
mostani kötetben, a versek
egyre drámaibbak, nem is
annyira a tragikus témák
túlsúlya, hanem a szagga-
tottság, az ajzott dikció mi-
att (Figyelő szem). Ezt a
nagyszabású, tragikus költé-
szetet a verssorok tagoló-
sa, még a szavak manierisz-
tikus szétválasztása is jel-
lemzi. »Ha eltört« — így
kezdődik például az Imént
említett vers, és a követ-
kező sorok tipográfiailag
ferdén lefelé szét vannak
szakítva. A szakadásról, a
talán megmenthető, de
mindeztől nem megmen-
tett kapcsolatok groteszk
fájdalmáról szól hitelesen
ez a költészet.

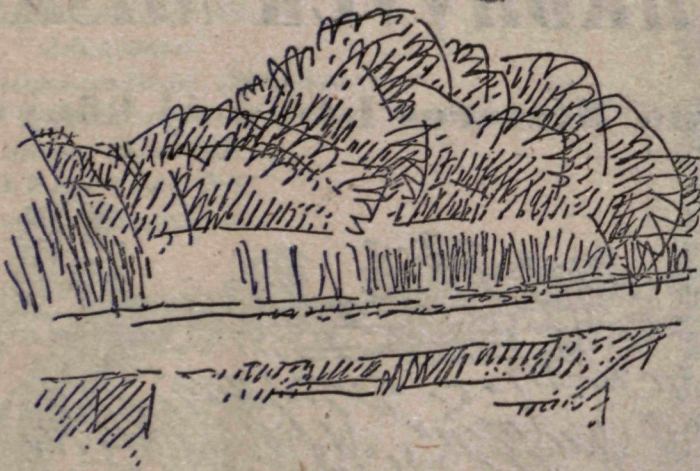

Képzőművészek a könyvtárban

Seres János kiállítása a megyei könyvtárban

Az 11. évi ünnepi könyvhéten ismét képzőművészeti alkotásokat láthatnak a megyei könyvtár olvasói az épület előcsarnokában. Hincz Gyula, Reich Károly, Feledy Gyula és mások rajzai után ezúttal Seres János alkotásai várják az érdeklődőket és a spontán nézelődőket, akik ide betérve, rövidebb-hosszabb időre megállnak a paravánok előtt. Számuk nem kevés, hiszen júniusban még javában folynak az érettségik, egyetemi, főiskolai vizsgák, nem csoda hát, ha a nézelődők között sok a fiatal arc, kutató tekintet. Igaz, akadnak olyanok is, akiknek — mert tán sietős a dolguk — egyenesen a könyvespolcok felé tartanak. A többség mégis vet néhány pillantást, legalább távozásban a rajzokra. Persze, olyanok is vannak, akik ráérősen járják végig a kiállítást, minden egyes alkotás előtt hosszán elidőznek... Bensőséges, szép pillanatok ezek, az alkotó és a befogadó ta-

lálkozásai. A könyvtár nem „hivatásos” kiállító, de a könyves környezet természetes háttérül szolgál a képzőművészeti alkotásoknak, s az érdeklődés is mindig igazolja a szándékot. A

könyvek által nyújtott szellemi gyarapodáshoz, vagy felgyarapodáshoz harmonikusan illeszkedik az esztétikai élmény. Ezek a könyvtári kiállítások valami módon mindig kötődnek a könyvhöz, az

olvasóhoz. Egyszer direkt módon, máskor áttételesen. Többnyire irodalmi művek illusztrációi, vagy az olvasmányélményeket naiv szépséggel tükröző gyerekrajzok jelennek meg a tablókon, de az sem ritka, hogy a könyvtár a helyi értékek népszerűsítésére, megbecsülésére helybéli alkotóművész munkáiból kínál válogatást.

Ilyen a mostani is, Seres János festő- és grafikusművész kiállítása, aki a hajdani Abaúj-Torna vármegyei Selyeb község szülőföldjén. A közelmúltban róla megjelent kismonográfia szerzője, Végvári Lajos Seres János művészi, emberi sajátságait sorolva úgy szól róla, mint lokálpatriótáról, akinek festői, pedagógiai és közéleti tevékenységét a szülőföld szeretete és embernevelő pedagógiai elkötelezettség hatja át. De ilyenek látja őt a költő, Kalász László is, aki így jellemzi szép szavával:

Faluja úgy lökte fel őt hogy megtartották a mezők s velünk is kiket falvak küldtek megőriztette hűségünket...

K. E.

Az Ozdi Központi Városi Könyvtár

Új szolgáltatás a megyei könyvtárban a könyvtári Videotéka

A H. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár szolgáltatásainak körét ez év januártól videokazetták kölcsönzésével bővítette. A kazetták gyűjtése, vásárlása már korábban, 1986-tól folyamatosan történt, de a kölcsönzés csak korlátozottan, más könyvtárakra, illetve társintézményekre terjedt ki. A kölcsönzés ingyenes volt és igen rövid határidőre szólt a filmek kis száma miatt.

1989-ben a videotár állománya jelentősen megnövekedett és témaköre is bővült. Az irodalmi adaptációk, gyermek- és ifjúsági filmek mellett nagyobb számban talál-

hatók meg az ismeretterjesztő és népszerű történelmi filmek, a szórakoztató és zenei filmek. Újdonságként jelentkezik az idegen nyelv tanulását elősegítő nyelvi kazetták. A videotár magában foglalja a Miskolc Városi Kábeltelevízió archívumát is az első, 1985. április 15-i adástól kezdve.

A videotár alapállományát a „Megyei könyvtári video-

téka” című kiadvány tartalmazza. A füzet bevezetőjében megtalálhatók a kazetták kölcsönzésére vonatkozó szabályok, valamint a klubtagság feltételei. Ez év júliustól könyvtárunk csak klubtagsággal rendelkező személyeknek, illetve intézményeknek biztosítja a videokazetták kölcsönzését, havi 200 Ft anyagi hozzájárulással szemben.

A kazettákat, mely egy alkalommal 2 db lehet, egy hétre biztosítja a könyvtár. A befolyt összeget új videokazetták vásárlására használja fel, hogy ezzel pótolja, illetve bővítsse a videotár állományát.

A „Video Baráti Kör” ösztönzőjével havi egy alkalommal kerül sor, míg a klubtagság kölcsönzése heti két alkalommal történik!

A könyvtár továbbra is ingyenes vetítéseket tart olvasói számára: pénteken délután 13–15 óráig, szombaton délelőtt 10–12 óráig.

Csöry Lászlóné

A KÖNYVHÉT HÍREI

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár könyvheti tájékoztatója

Felolvasó szerkesztő:

PAULOVITS AGOSTON

Grafika: FELEDY GYULA
Kossuth-díjas, érdemes művész
Kiadja: a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár

Felolvasó kiadó:

DR. KÖRNYEY LÁSZLÓNE

Készült a Borsodi Nyomdában

Felolvasó vezető:

HORVATH FERENC

IPARCIKK KERESKEDELMI ÁRUHÁZ
3531 MISKOLC ESZPERANTÓ-TÉR TELEFON: 85-096, 85-098
KFT

Vásárlóink,
megrendelőink
figyelmébe!

Régi helyén új névvel
változatlanul várjuk
kedves vásárlóinkat

Figyelmes kiszolgálás!

Minden igényt kielégítő
áruválasztékkal.

Időszakos árengedmények.

Hozzánk érdemes benéznie!

Várjuk Kedves vásárlóinkat!
(A Borsod Domus mellett)

A Ladányi-estén